

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

Spolupráce školy s rodinou se zaměřením na třídní schůzky

diplomová práce

Autor: Marie Hašková

Studijní program: M 7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Vedoucí práce: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Oponent práce: Ing. et Ing. Mgr. Marie Herynková, Ph.D.

Zadání diplomové práce

Autor: Marie Hašková

Studium: P18P0175

Studijní program: M7503 Učitelství pro základní školy

Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Název diplomové práce: **Spolupráce školy s rodinou se zaměřením na třídní schůzky**

Název diplomové práce AJ: School and family cooperation with a focus on class meetings

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce bude popisovat modely spolupráce školy s rodinou na základních školách běžného typu a alternativních školách, zabývat se komunikací a pohledem na vedení třídních schůzek. Cílem průzkumu bude zjišťovat a komparovat současný stav vedení třídních schůzek ve výše uvedených školách a navrhnout netradiční formy vedení třídních schůzek.

Pohnětalová, Y. (2015). *Vztahy školy a rodiny*. Gaudeamus.

Kasíková, H. (2010). *Kooperativní učení, kooperativní škola*. (2., aktualizované a rozšířené vydání). Portál.

Kopřiva, P. (2008) *Respektovat a být respektován*. (3. vydání). Spirála.

Zadávací pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Oponent: Ing. et Ing. Mgr. Marie Herynková, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 1.3.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci Spolupráce školy s rodinou se zaměřením na třídní schůzky vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 23.2.2023

Poděkování

Tímto děkuji vedoucí práce PaedDr. Vladimíře Hornáckové, PhD. za čas, který mi při vedení práce věnovala. Za cenné a odborné rady, připomínky a náměty, které mě inspirovaly pro vytvoření této práce.

Dále děkuji paní učitelkám běžné i alternativní/innovativní základní školy, které mi umožnily účastnit se jejich třídních schůzek a poskytly mi veškeré podklady, které se ke schůzce vázaly.

Anotace

HAŠKOVÁ, Marie. *Spolupráce školy s rodinou se zaměřením na třídní schůzky*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. 81 s. Diplomová závěrečná práce.

Diplomová práce popisuje modely spolupráce školy s rodinou na základních školách běžného typu a alternativních/innovativních školách. Zabývá se komunikací a pohledem na vedení třídních schůzek. Cílem průzkumu je na základě dotazníkového šetření zjistit a komparovat současný stav vedení třídních schůzek ve výše uvedených školách a navrhnout netradiční formu vedení třídní schůzky, která se může uskutečnit na základní škole, která je připravená vést schůzky moderně. Součástí práce je pozorování při třídních schůzkách, které se konaly v běžné i alternativní/innovativní škole.

Klíčová slova: spolupráce, komunikace, třídní schůzka, škola, rodina.

Annotation

HAŠKOVÁ, Marie. *School and family cooperative with a focus on class meeting*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. 81 pp. Diploma Degree Thesis.

The diploma thesis describes models of cooperation between the school and the family in ordinary elementary schools and alternative/innovative schools. The thesis is intended to communication and a view of conducting class meetings. The goal of the survey is to find out and compare the current state of conducting class meetings in the mentioned schools on the basis of a questionnaire survey and to propose a non-traditional form of conducting class meetings that can take place in an elementary school that is ready to conduct class meetings in a modern way. Part of the work is observation during class meetings that took place in an elementary ordinary and alternative/innovative schools.

Keywords: co-operation, communication, class meeting, school, family.

Prohlášení

Prohlašuji, že diplomová práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2022 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, disertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: 23.2.2023

Podpis studenta:

Obsah

Úvod.....	10
1 Spolupráce školy s rodinou.....	11
1.1 Význam spolupráce	12
1.2 Spolupráce rodiny se školou dnes	13
1.3 Fungující spolupráce	14
1.4 Spolupráce v programu Začít spolu.....	17
1.5 Desatero pro spolupráci s rodinou.....	19
2 Komunikace	20
2.1 Typy komunikace.....	21
2.2 Hlavní účastníci pedagogické komunikace	23
2.2.1 Zásady pedagogické komunikace	24
2.3 Co se v komunikaci nedaří	25
2.4 Asertivita	27
3 Třídní schůzky.....	29
3.1 Typy třídních schůzek	30
3.1.1 Klasická třídní schůzka.....	31
3.1.2 Třídní schůzka konzultační	31
3.1.3 Online třídní schůzka	32
3.1.4 Třídní schůzka s žákovským prvkem.....	32
4 Průzkum	34
4.1 Vymezení problému a stanovení cíle	34
4.2 Výzkumné otázky a hypotézy	34
4.3 Metodologie.....	35
4.4 Vzorek průzkumu.....	36
4.5 Výsledky průzkumu	37
4.6 Závěrečné vyhodnocení průzkumu, diskuse a limity	52

4.6.1	Shrnutí výsledků metody dotazníkového šetření	52
4.6.2	Shrnutí výsledků z doplňující metody pozorování	59
4.7	Doporučení pro pedagogickou praxi	62
Závěr	.....	63
Seznam pramenů a literatury.....		64
Seznam příloh		68
Seznam grafů a tabulek.....		81

Úvod

Diplomová práce se zabývá modely spolupráce školy s rodinou na základních školách běžného typu a alternativních/innovativních školách, komunikací a pohledem na vedení třídních schůzek. Právě třídní schůzky jsou velmi důležitou součástí českého školství a neodmyslitelně k němu patří. Cílem práce je zjistit a komparovat vedení třídních schůzek ve výše uvedených školách a navrhnout netradiční formu vedení třídní schůzky.

K vypracování diplomové práce na toto téma mě inspirovala sama vedoucí této práce, která na jedné z hodin, kterou nás učila, o třídních schůzkách velmi zajímavě mluvila a tam mě toto téma zaujalo.

V první části práce se zabývám spoluprací jako takovou, jejím významem a několika příklady dobře fungující spolupráce. Dále rozebírám téma komunikace, které se nerozlučně se spoluprací pojí. Popisuji zde typy komunikace, blíže se zabývám pedagogickou komunikací a poukazuji na chyby, které se v komunikaci objevují, toto téma je ještě doplněno komunikací asertivní. Na závěr první části rozebírám jednotlivé typy třídních schůzek na našich školách.

Ve druhé části práce představuji průzkum, vedený formou dotazníkového šetření, který se zabývá vedením schůzek na běžných a alternativních/innovativních školách. Zjištěná data v práci porovnávám a shrnuji získané výsledky. Součástí práce je, jako doplněk, pozorování třídní schůzky v obou zmíněných typech škol. Na závěr této části je práce doplněna o návrh netradiční třídní schůzky, která by mohla být realizována jako první schůzka na základních školách, které chtějí začít vést schůzky novou cestou.

1 Spolupráce školy s rodinou

Spolupráce školy s rodinou byla dlouhou dobu podceňována a nebyla jí věnována pozornost. Vztahy byly omezovány jen na předávání informací učitelů rodičům. Větší kontakt rodičů se školou byl jen tehdy, pokud bylo třeba řešit výchovné či prospěchové problémy dítěte. (Rabušicová, 2004)

Před rokem 1990 byly v České republice spolupráce a vztahy mezi školou a rodinou založeny především na autoritativním a mocenském přístupu. Na učitele bylo nahlíženo jako na odborníka, který má právo vše řídit a na rodiče pouze jako na laika, který neměl právo do věcí nějakým způsobem zasahovat a měl poslouchat odborníka, učitele. (Matýsková, 2005)

Také Rabušicová (2004) uvádí, že teprve v 80. letech se začali rodiče dostávat do kontaktu se školou častěji a navštěvovali školu v rámci diskusí, které měly formální charakter a probíral se zde hlavně prospěch dítěte. Postupně se rodiče do dění školy zapojovali více a dostávali možnost se s učiteli setkávat na neformální a přátelské úrovni. Dostali tak šanci se odpovědněji podílet na školní výchově a vzdělávání dětí.

Spolupráce mezi školou a rodinou je velice důležitá a významně se podílí na kvalitě a efektivnosti učebního procesu, dále také na školním klimatu. Pozitivní vliv má také na spokojenost žáků, rodičů i učitelů. Z poznatků psychologie víme, že lépe se učí v klidné a pohodové atmosféře a naučené je trvalejší. Tato atmosféra může těžko vzniknout za předpokladu napjatých a nepřátelských vztahů. Jedním ze znaků dobré školy je otevřená komunikace a pozitivní vzájemné vztahy. (Rýdl, 2001)

S významem spolupráce, jakožto důležitého faktoru ovlivňujícího vzdělání, souhlasí i Poche Kargerová a kol. (2019). Upozorňuje na to, že se jedná o citlivé téma, které je v praxi mnohdy zdrojem konfliktů. Obecně se ví, že je spolupráce důležitá a škola by měla s rodinou spolupracovat, chybí však návod, který by popsal jak.

Řada škol se snaží najít nové formy spolupráce, někdy systematicky, jindy intuitivně nebo nahodile. Některé školy se inspirojí zkušenostmi z jiných škol, a to i zahraničních, další se snaží využívat metodických postupů nových programů, např. programu Začít spolu. Ke změnám školy využívají vlastní potenciál především nadšených jednotlivců, kteří absolvovali kurzy osobního rozvoje. (Matýsková, 2005)

1.1 Význam spolupráce

V úvodu této kapitoly je popsána důležitost spolupráce mezi školou a rodinou. V této části rozeberu, jaký význam má spolupráce z pohledu dítěte, rodičů a učitelů, potažmo školy. Spolupráce je totiž velmi přínosná a výhodná pro všechny zúčastněné.

Škola a rodina jsou hlavní pilíře života dítěte, které zajišťují vzdělávání, výchovu, socializaci a další. Přestože jsou škola a rodina dvě velice odlišné instituce, jsou vzájemně úzce propojené a není možné je zcela oddělovat. Podle postojů rodičů ke škole si dítě vytváří svůj vztah ke škole a vzdělání. Podle postojů rodiny a školy si dítě vytváří vlastní hodnotový systém a společenské postoje. (Janiš, 2001)

Dítě

Spolupráce rodičů se školou může mít pro dítě dobrý vliv na jeho sebevědomí, pokud se rodič aktivně zapojí do dění školy. Dítě tak vidí, že škola je pro rodinu důležitá a schvaluje jí, to má pozitivní vliv na jeho ochotu a snahu vzdělávat se. Dále také dítě snadněji přijímá učitele jako autoritu a je zde menší prostor pro výchovné problémy a negativní chování. Předpokládá se, že dítě vnímá školu pozitivněji než v případě, kdy rodič se školou nespolupracuje. (Krejčová, 2005)

Rodič

Z pohledu rodičů je podle Krejčové (2005) přínosné se školou spolupracovat hned z několika důvodů. Rodiče spoluprací získají větší sebeúctu, pokud třeba přijdou prezentovat dětem své povolání. Můžou si také uvědomit, co je v jejich silách a silách jejich dítěte. Právě pozorováním svého dítěte můžou zjistit, kde má dítě mezery a své meze. Lépe také porozumí prostředí školy či třídy a může pochopit náročnost učitelského povolání. V neposlední řadě se spojenectvím mezi učitelem a rodičem zamezí zkreslování informací. Pokud se rodiče s učitelem znají, mohou se nejasnosti lépe komunikovat.

Učitel/škola

Co se týká významu spolupráce pro učitele, jde především o informace k vývoji dítěte, které učitel získává neformální komunikací s rodičem. Tyto informace pak spolu s vlastním pozorováním může učitel využít k úpravě přístupu a podmínek ve škole tak, aby co nejlépe vyhovovaly potřebám dítěte, a aby došlo k efektivnímu naplňování cílů výuky. (Krejčová, 2005)

1.2 Spolupráce rodiny se školou dnes

V současné době si velké množství škol uvědomuje důležitost spolupráce školy s rodinou. Tímto tématem se tak zabývají nejen tuzemské, ale i zahraniční články v tisku a vedou se nejrůznější výzkumy na toto téma.

Kathleen Cotton a Karen Reed Wikelund (2017) realizovaly výzkum k zapojení rodičů ve vzdělávání dětí. Ze kterého vznikl článek Parent Involvement in Education, z kterého vyplynulo, že zapojení rodičů do spolupráce se školou má pozitivní vliv na růst žáka a zlepšení jeho výkonu. V článku uvádí, že čím dříve začne rodič se školou spolupracovat, tím více má spolupráce pozitivní efekt na výsledky dítěte. Také školy, které s rodiči aktivně spolupracují v různých oblastech, jsou častěji hodnoceny, jako školy úspěšné a otevřené. Zapojení rodičů do školních záležitostí také pozitivně ovlivňuje chování a postoje dítěte, včetně výsledků ve studiu.

I v České republice se vedou nejrůznější výzkumy na témata spolupráce a vztahy mezi školou a rodinou. Jednou takovou společností, která se nejen těmito tématy zabývá, je společnost EDUin, ta pořádá každý rok konference k programu Rodiče vítáni. V roce 2011 vyšel výzkum, na kterém se také společnost EDUin podílela, na téma Vztahy rodičů a školy jejich dítěte. Výzkum mapoval několik oblastí vztahů rodičů a školy a ukázal, že rodiče chtějí být informováni především o svém dítěti, méně už o záležitostech školy. Nejvíce preferovanou formou zapojení se do spolupráce se školou, je navštívení výuky a další méně náročné aktivity. Co se týče například organizace volnočasových aktivit, projevílo zájem jen 19 % respondentů. Samotní rodiče si uvědomují důležitost spolupráce školy s rodinou, shodují se však na tom, že iniciátorem spolupráce by měla být škola. Z výzkumu dále vyplývá, že rodiče u pedagogů vyžadují především schopnost zaujmout, samozřejmě odborné znalosti a v neposlední řadě schopnost přimět děti k práci. Na čem je potřeba zapracovat, je jednoznačně partnerský přístup. (Eduzin, 2011)

I když jsou v současné době velké tendence rozvíjet spolupráci mezi rodiči a školou, někteří rodiče na spolupráci nejsou připraveni, nebo jsou příliš vytíženi na to, aby věnovali nějaký čas spolupráci se školou. To samé platí o některých školách, které ještě ke spolupráci s rodiči nedospěly. Čeho se rodiče a učitelé nejvíce bojí?

Obavy rodičů:

- Spolupráce se školou jim zabere příliš mnoho času.
- Kritika školy z jejich strany by mohla vést k poškození jejich dítěte.
- Pokud školu finančně podpoří, bude to od nich tato podpora poté vyžadována pravidelně.
- Budou platit škole věci ze svého, i když by na to měla mít peníze od státu.
- Nebudou vědět, jak se chovat na akcích pořádaných školou.
- Škola je nachytá na něčem, co nevědí nebo neumějí.
- Budou muset rozhodovat o věcech, kterým nerozumí.
- Při různých školních aktivitách se budou cítit trapně.

Obavy učitelů:

- Rodiče poznají až příliš školu a budou jen kritizovat.
- Otevřenost využije osoba, která ráda do všeho mluví.
- Bude jim trapně při žádání rodičů o peníze.
- Když budou rodiče ve výuce, bude to rušit.
- Spolupráce s rodiči jim přidělá práci.
- Nezvládnou s tolika rodiči neformálně komunikovat.
- Kvůli mimoškolním a rodičovským akcím nebude dost času na výuku.
- Rodiče si budou myslet, že když škole poskytnou finanční příspěvek, budou o jejím chodu moci spolurozhodovat.
- Okolní školy je budou pomlouvat za podbízení se rodičům.

Toto přehledné shrnutí obav nejen rodičů, ale i učitelů nabízí ve své publikaci Tomáš Feřtek (2011).

1.3 Fungující spolupráce

V současné době existuje již spousta škol, na kterých spolupráce s rodiči dobře funguje. Pro příklad zde představím několik škol v České republice, z toho dvě podrobněji, které s rodiči úspěšně spolupracují. Pro porovnání přidám ještě zkušenosti a pohled rodičů ze dvou zahraničních škol. Zahraniční školy jsou pro ty naše často velkou inspirací a jejich projekty či aktivity jsou hojně využívány.

ZŠ Kostelec na Hané – škola jako centrum komunity

Tato škola učí podle svého školního vzdělávacího programu s názvem Žáci žákům. Informace se rodičům předávají nejen v rámci žákovských knížek, ale i školních deníčků a informačních letáčků. Společenské a kulturní akce i schůzky jsou konané v odpoledních hodinách, aby měli rodiče čas přijít. Třídní schůzky začínají také v odpoledních hodinách, je zde připraveno pohoštění, na schůzkách jsou i děti a řeší se zde čistě obecné informace a další činnosti školy. Rodiče jsou přizváni na všechny školní akce, je jen na nich, jestli se budou účastnit jako diváci, nebo jako spolupracovníci. Škola také organizuje kroužky a jednodenní výlety pro rodiče. Rodiče se dále účastní škol v přírodě a projektových dnů. Škola také pro rodiče organizuje víkendové projekty, kterých se účastní děti s oběma rodiči, nebo prarodiči. Jedná se většinou o projekty k těžkým obdobím ve škole (nástup do školy, přechod z prvního stupně, dospívání v osmé třídě, ...). Velmi dobře zde funguje rada školy, škola je také běžně otevřena pro kurzy keramiky či jako knihovna. Cílem školy je vytvořit objekt společného setkávání a centrum komunity. (Feřtek, 2011)

ZŠ TGM v Poděbradech – projekt Jedna rodina

Na škole v Poděbradech je spuštěný zajímavý projekt, který podporuje spolupráci rodičů a školy. Rodič přijde do školy a formou besedy vypráví dětem o svém povolání. Projekt měl za cíl představit dětem co nejvíce typů zaměstnání, a také dětem představit, jaké dovednosti, schopnosti, vzdělání a předpoklady jsou potřeba pro výkon jednotlivého povolání. Dále projekt dětem ukázal, kde všude se může jedinec uplatnit, a jaké jsou nároky na odvedenou práci. Po skončení přednášky mohou děti rodičům pokládat nejrůznější otázky týkající se jejich povolání. Tento projekt má dětem nabídnou širokou škálu povolání, což jim poté může usnadnit volbu svého budoucího povolání. (Felcmanová, 2013)

Další školy v České republice:

- ZŠ Droždín, Olomouc – malotřídní škola pro aktivní rodiče
  - ZŠ Dr. Jana Malíka, Chrudim – škola jako služba pro rodiče
  - ZŠ Montessori, Kladno – s rodiči na dotek
  - ZŠ Na Petřinách, Praha-Sever – pro rodiče dveře otevřené
- (Feřtek, 2011)

Granville Public School, Anglie

Schůzky s rodiči se na této škole konají dvakrát do roka, rozebírají se zde výsledky dětí a prezentuje se jejich práce. Schůzek se pravidelně účastní všichni rodiče. Je zde velké množství akcí, kterých se ve velkém počtu účastní rodiče, např. koncerty, sportovní utkání, den otevřených dveří, vánoční besídka, ... Na sportovních akcích jsou rodiče buď v roli diváků, nebo si můžou proti svým dětem zahrát zápas. Při vánočních besídkách se ve škole často objevuje celá rodina, děti nacvičují narození Ježíška, ale i muzikály nebo hry. Rodiče mají o školní život velký zájem, často zaskakují za nemocné učitele při vedení kroužků nebo tréninků. Velice se také zajímají o pedagogický personál, jejich prioritou jsou kvalitní učitelé a to, aby děti látce rozuměly a bavila je. Rodiče od učitelů dostávají dvakrát ročně školní zprávu, která popisuje zhoršení nebo zlepšení dítěte a známky z každého předmětu. (Čapek, 2013)

Kingston Elementary School, Virginia Beach, USA

Schůzky s rodiči se konají na začátku nového školního roku, kde se rodičům představí noví učitelé. Další schůzky se konají s třídními učiteli, a to dvakrát až čtyřikrát do roka. Učitel na nich seznámí rodiče se silnými a slabými stránkami dítěte a ukáže mu úkoly, které dítě musí doma plnit. Mimo schůzky můžou rodiče s učiteli komunikovat telefonicky, nebo emailem. Na této škole je také informační systém, který sám automaticky volá rodičům, pokud je nějaký problém (absence žáka, předčasný odchod domů, mimořádné události). Znamky a výsledky testů jsou pro rodiče zveřejněny na „portálu rodičů“. Na škole existuje také Asociace rodičů a učitelů, která získává finance pro školu a mimoškolní aktivity. Tato asociace má také svého ředitele a zástupce a ti předávají rodičům informace o dění ve škole. Rodiče také pomáhají škole se čtením pro děti, prací v knihovně, školním muzikálem, oslavou, ... Rodiče jsou také zváni do výuky, nebo můžou přijít v době oběda do školy a naobědvat se se svým dítětem. (Čapek, 2013)

1.4 Spolupráce v programu Začít spolu

Poche Kargerová (2019) uvádí, že v programu Začít spolu jsou rodiče bráni jako rovnocenní partneři učitele, kteří se podílí na aktivitách a chodu školy. Jsou chápáni jako prvotní učitelé svých dětí, očekává se jejich přímá účast na vzdělávání dítěte, a to i ve třídě.

Komunikace s rodiči je vedena na průběžné bázi a je zaměřena na stanovování cílů a individuálních plánů pro jednotlivé dítě. Rodiče mohou do školy kdykoli a jsou tam vítáni. Škola je jako součást komunity všem otevřená a i to, co se děje mimo budovu školy je zdrojem učení, ze kterého škola čerpá.

Rodiče jsou průběžně informováni o dění ve škole prostřednictvím týdenních plánů, v kterých se můžou dočíst, co děti probírají. Usnadnění je to také pro rodiče nemocných žáků, kteří musí zůstat doma, díky týdennímu plánu snadno ví, co s dětmi doma probírat.

Podle Čapka (2013) je program Začít spolu do jisté míry jedinečný tím, že jeho kvalita je definována Mezinárodním profesním rámcem kvality ISSA: Kompetentní učitel 21. století. Tyto standardy vytvořil tým odborníků z Evropy a USA a formuluje požadavky na práci, dovednosti, postoje a strategie učitele pracujícího v programu Začít spolu. Rámec obsahuje několik oblastí, pro mé téma využiji oblast č. 2 „Rodina a komunita“. Oblast obsahuje několik kritérií a ty jsou dále upřesněny indikátory, které jsou dále rozšířeny o obsah jejich náplně. Učitel si tak snadno může vyhodnocovat svou práci a zvyšovat tak její kvalitu.

Následně uvedu kritéria a k nim dané indikátory.

Kritérium první: Učitel utváří partnerský vztah s rodinami dětí, nabízí rodinám i dalším členům komunity možnost zapojit se od výchovy a vzdělávání dětí, do života učící se společnosti.

Indikátory:

- učitel zapojuje rodiče dětí i členy rodiny a komunity do vzdělávání dětí, umožňuje jim aktivní vstup do výuky, vítá jejich přítomnost ve třídě v průběhu vyučování,
- učitel dává rodičům příležitost spolurozhodovat o postupech vhodných k podpoře učení a rozvoje jejich dětí,

- učitel zapojuje rodiny dětí do rozhodování o věcech souvisejících s životem třídy/školy.

Kritérium druhé: Učitel užívá formálních i neformálních komunikačních strategií ke sdílení informací o pokrocích v učení dítěte a dalších informací.

Indikátory:

- učitel je v pravidelném kontaktu s rodiči dětí, průběžně je informuje o pokrocích, vzdělávacích cílech vyplývajících z kurikula, o akcích třídy/školy, a to prostřednictvím osobních setkání i písemných materiálů,
- učitel pravidelně komunikuje s rodinami s cílem poznat rodinné prostředí dětí, a tím lépe porozumět jejich silným stránkám, zájmům, potřebám,
- učitel vytváří příležitosti, v nichž se rodiny mohou od sebe učit navzájem a vzájemně se podporovat,
- učitel zachovává důvěrnost informací týkajících se rodin a dětí.

Kritérium třetí: Učitel využívá k obohacení vzdělávání nabídky zdrojů, které mu poskytují rodiny dětí i širší komunita.

Indikátory:

- učitel navazuje kontakty a vytváří přátelské vztahy s lidmi, organizacemi a institucemi, které mohou obohatit vzdělávání dětí, získává od nich odbornou i materiální podporu, umožňuje dětem v rámci výuky vstoupit s těmito lidmi do kontaktu (exkurze, návštěva ve třídě),
- učitel pomáhá rodičům orientovat se jakým způsobem získávat potřebné informace, pomáhá vyhledávat informační zdroje a poradenství potřebné ke zlepšení kvalit učení a rozvoje dítěte,
- učitel do vzdělávání začleňuje obsahy a témata, která korespondují se zkušenostmi dětí ze života ve vlastní rodině/komunitě,
- učitel nabízí rodičům informace a nápady, jak pro děti vytvořit vhodné domácí (podnětné) stimulující prostředí k učení a pomáhá rodičům zlepšovat jejich rodičovské kompetence. (Kargerová a kol., 2011)

1.5 Desatero pro spolupráci s rodinou

Na závěr kapitoly, která se zabývala spoluprací mezi školou a rodinou přidávám desatero pro tuto spolupráci, které vytvořily Věra Krejčová a Jana Poche Kargerová (2011), podobné desatero můžeme najít i v publikaci Krejčové (2005).

Desatero pro spolupráci s rodinou

1. Respektujeme úlohu rodičů

- V každé situaci bereme rodiče jako nezpochybnitelnou osobu, která ovlivňuje vývoj dítěte. Osobu, která má právo a také povinnost rozhodovat o svém dítěti.

2. Zachováváme důvěrnost

- Požadujeme pouze informace, které jsou nezbytně nutné pro vzdělávání dítěte. Při jakémkoli předávání informací jiným osobám vyžadujeme od rodičů souhlas. Chráníme osobní údaje během, i po skončení školní docházky.

3. Mluvíme s rodinami o očekáváníích, která vůči sobě máme

- Již na začátku si s rodiči vyjasníme, jaká mají očekávání a představy rodiče mají a zároveň je seznámíme se svými představami a záměry.

4. Podporujeme spolupráci s rodiči nabídkou vícero strategií k jejich zapojení

- Myslíme na to, že každá rodina je jiná a každá preferuje jinou formu spolupráce. Jsme tvořiví, aby si každá rodina mohla vybrat, co jí nejvíce vyhovuje.

5. Respektujeme, že konkrétní způsob spolupráce si volí rodina sama

- Učitelé nabízí pouze formy, výběr už je na rodinách samotných.

6. Usilujeme o zapojení celé rodiny

- Ke spolupráci zveme rodiče, ale i další členy rodiny.

7. Plánujeme rodičovská setkání a konzultace v době, která rodině vyhovuje

- Rodiče si vybírají čas z více variant a zapisují se do harmonogramu.

8. Zaměřujeme se na silné stránky rodiny a poskytujeme ji pozitivní zpětnou vazbu

- Dáváme najevo, že si vážíme spolupráce a zapojení rodiny do dění ve škole. Zdůrazňujeme silné stránky.

9. Spolupracujeme s dalšími partnery školy

- Otevřeně spolupracujeme s ostatními organizacemi a institucemi.

10. Víme, že všechno nejde hned

- Spolupráce a dobré vztahy s rodinami se musí postupně utvářet a budovat.

2 Komunikace

„Lidská společnost je v podstatě síť vztahů mezi lidmi. Když si ji představíme jako rybářskou síť, pak uzly představují lidi a provázky či lana vztahy mezi nimi. Ale co to vlastně je, toto lanová v lidském světě? Jedna odpověď je, že je to komunikace.“ (Argyle a Trower, 1979 In: Vybíral, 2012, str. 25)

Komunikaci můžeme označit jako proces, kdy se mezi jednotlivými účastníky předávají informace. Komunikace tvoří hlavní páteř každé situace, kde jsou přítomni dva a více aktérů. Jakékoli naše jednání, kterému je přítomen další člověk, můžeme chápat jako komunikaci. Komunikujeme v každé situaci a nemusíme k tomu ani používat slova. (Šed'ová a Čiháček, 2004)

Slovo komunikace pochází z latinského slova *communicare* což chápeme jako informovat, oznamovat, nebo se s někým radit. Definic ke komunikaci je mnoho, a to od pojmů technických po psychoterapeutické. Nejsnadněji bychom mohli komunikaci označit jako výměnu informací, dorozumívání, jakožto shodu myšlenek. Při komunikaci jeden z aktérů informaci vyšle tomu druhému, který ji přijímá. Aktéři se vzájemně střídají, komunikace je typická obousměrností, i když to nemusí být vždy pravidlem. (Gavora, 2005)

Pedagogická komunikace pomáhá vychovávat a vzdělávat. Tento druh komunikace můžeme chápat jako výměnu informací mezi účastníky výchovného a vzdělávacího procesu. Informace se předávají jazykovými i nejazykovými prostředky. Funkční komunikace zajišťuje dobré vztahy mezi učiteli a žáky, mezi učiteli a rodinou a mezi žáky navzájem. Dále vytváří podmínky pro lepší motivaci žáků, podporuje tvořivé stránky učení, ovlivňuje pozitivním způsobem formování osobnosti žáků a umožňuje využívat zvláštnosti pedagogovi osobnosti naplno. (Mareš a Křivohlavý, 1995)

Fungující komunikace je důležitým a nepostradatelným základem vztahu mezi školou a rodinou. Škola i rodina mají od komunikace jistá očekávání, často odlišná. Někdy se stane, že se jedna strana pokouší komunikovat, ale nedostává se jí odpovědi, zatímco druhá strana to takto vůbec nevnímá. Naznačuje to, že dobře fungující komunikace je cíl, ke kterému by škola i rodiče měli a chtěli směřovat. (Šed'ová a Čiháček, 2004)

2.1 Typy komunikace

Mareš a Křivohlavý (1995) uvádí, že komunikace má obsahovou i formální stránku. Zajímá nás, nejen to, co si lidé sdělují, ale i to, jak si to sdělují. Komunikovat můžeme i pohyby těla či výrazy ve tváři. Komunikaci podle toho dělíme do tří komunikačních kanálů.

Komunikace verbální

Verbální komunikace zahrnuje komunikaci slovem a písmem, jinými slovy znamená dorozumívání, přenos informací a sdělování myšlenek prostřednictvím jazyka a řeči. Složitější předávání myšlenek, informací či znalostí není možné bez využití verbální komunikace. Každý člověk je pro tento typ komunikace vybaven jak fyziologicky (hlasivky, jazyk, rty), tak vrozenou schopností osvojit si jazyk. (Křováčková, Skutil a kol., 2014)

Podle Nelešovské (2005) by měla být verbální komunikace nejen funkční, ale i estetická. K tomu je zapotřebí ovládat určité dovednosti. K dovednostem patří akustické vlastnosti hlasu – umění měnit výšku, barvu a sílu hlasu na základě situace a potřeby. Dále sem patří správná práce s dechem při komunikaci. Opomenout nesmíme ani přízvuk, rytmus či dynamiku projevu, správnou intonaci a tempo. Při komunikaci bychom neměli zapomínat ani na spisovnou řeč.

Vymětal (2008) uvádí několik pravidel, které bychom měli mít na paměti při verbální komunikaci. Hlavní je připravenost a uvědomění si, čeho chceme komunikací dosáhnout, a co chceme říct. Při komunikaci bychom měli mluvit klidně, stručně a věcně. Jelikož je komunikace vzájemnou záležitostí, měli bychom poslouchat, co říkají ostatní. Dále se nesmíme bát přiznat chybu nebo to, že něco nevíme. V neposlední řadě bychom měli být pozitivní a komunikaci vést, pokud možno, s úsměvem.

Neverbální komunikace

Jde o řeč těla, která účastníkům komunikace přináší informace a zároveň sděluje emoce komunikujícího. Neverbální komunikaci chápeme jako dorozumívání se bez použití slov. Informace přenášíme pomocí mimiky, pohyby obličeje. Dále pomocí gestiky, ať už pomocí rukou, nebo celým tělem, důležitý je také oční kontakt a postoj celého těla. Tento typ komunikace je historicky starší a používáme ho buď vědomě nebo nevědomě. (Křováčková, Skutil a kol., 2014)

Jak uvádí Mareš a Křivohlavý (1995) neverbální komunikace má své meze, ale přesto je to komunikace důležitá. Beze slov se nedají sdělovat dilemata, nemůžeme někomu beze slov říct, že zde máme dvě možnosti, které se navzájem vylučují. Nonverbálně se také nedá sdělit „nic“, například nic necítím. Sdělení beze slov jsou někdy nejednoznačná, pokud někdo pláče, nemůžeme jako nezasvěcený pozorovatel poznat, jestli je to pláč radosti, žalu nebo vzteku. Na druhou stranu můžeme z výrazu obličeje poznat, jak člověku je.

I pro neverbální komunikaci uvádí Vymětal (2008) ve své knize několik pravidel. Nejdůležitější je první dojem, pokud uděláme na člověka špatný dojem, nelze ho snadno opravit. Nepodceňujme sílu pohledu, při počáteční fázi setkání s dalším člověkem se mu nedívejme do očí déle než 3 sekundy, mohlo by ho to znervózňovat. Využívejme úsměv, ale jen v situacích, kdy je vhodný. Dodržujme přiměřený odstup, nikdy nezasahujme druhému do jeho osobní zóny. Při komunikaci nikdy nestůjme, pokud druhý sedí, vyvolává to pocit nadřazenosti a v sedícím to může vyvolávat nepříjemné pocity. Při podání ruky používejme přiměřenou sílu a nedržme ruku druhého příliš dlouho. Vyvarujme se používání zbarvených skel brýlí, pokud to nevyžaduje zdravotní stav. Pohled do očí a oční kontakt je velmi důležitou součástí neverbální komunikace.

Komunikace činem

Když se mluví o komunikaci, představíme si většinou komunikování slovní, často ale komunikujeme činy. V životě se komunikace činem objevuje často, ve školách můžeme komunikaci činem vidět téměř každý den. Komunikační činy žáků, sdělují učitelům, jaký je jeho aktuální vztah ke škole. Například nenosí domácí úkoly, tím nám může žák říkat, že ho škola nebaví, látce nerozumí, nebo má doma nějaké problémy. Z toho, jestli se žáci při příchodu učitele do třídy uklidní nebo ho ignorují, můžeme zjistit vztah k učitelům. Ať se jedná o jakýkoli čin v komunikaci, musíme ho interpretovat v kontextu dané situace a toho, co činu předcházelo. Nakonec nesmíme zapomínat ani na vztah mezi aktéry. (Mareš a Křivohlavý, 1995)

2.2 Hlavní účastníci pedagogické komunikace

Pedagogickou komunikaci jsem rozebrala hned na začátku druhé kapitoly. Nyní se podívám, kdo jsou hlavní účastníci pedagogické komunikace.

Účastníky pedagogické komunikace můžeme podle Mareše a Křivohlavého (1995) rozdělit na dvě skupiny: ti co vychovávají, a ti co jsou vychovávaní. Vychovávajícími jsou většinou dospělí lidé, kteří mají pedagogické vzdělání, ale můžeme sem třeba zařadit školní třídu či skupinu žáků. Vychovávaným je zpravidla žák, jakožto jednotlivec, skupina žáků, třída nebo paralelní třídy. Počet účastníků pedagogické komunikace ovlivňuje průběh a výsledky. Čím více osob se na komunikaci podílí, tím užší možnosti přímé komunikace máme a naopak. Nesmíme si ale myslet, že ideálním případem by byl učitel a jeden žák, tím bychom nenaplňovali mnoho výchovných cílů.

Učitel

„Učitel je jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluzodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu. ... Spoluvytváří edukační prostředí, klima třídy, organizuje a koordinuje činnosti žáků, řídí a hodnotí proces učení.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, str. 261)

Na učitele jsou v dnešní době kladeny velké nároky a vysoká míra zodpovědnosti. Očekává se od něho profesionální přístup, empatie, kreativní nápady, rozšiřování vzdělání a nadšení pro věc. Jeho práce by pro něho měla být posláním. Učitel musí být psychicky odolný a počítat s tím, že mu jeho práci budou ztěžovat nejen žáci, ale i někteří rodiče. Téměř každý den bude řešit nejrůznější dilemata a překonávat různé problémy. (Nelešovská, 2005)

Velice důležitá je pro učitele schopnost komunikovat, mimo jiné jde i o jeden z požadavků na učitele, aby jeho řeč byla kultivovaná. Učitelova komunikace by měla být hlavně spisovná, déle plynulá a výrazná. Myšlenky by měly být formulovány jasně a srozumitelně a měly by na sebe logicky navazovat. Obsah by měl být přizpůsoben věku žáků. Učitel by měl v mluveném projevu volit správný slohový postup. Měl by umět pracovat s hlasem, volit odpovídající tempo, využívat sílu, výšku a barvu hlasu. V neposlední řadě by měl učitel přiměřeně gestikulovat a doprovázet komunikaci koordinovanými pohyby. (Dytrtová a Krhutová, 2009)

Žák

„Označení pro člověka v roli vyučovaného subjektu, bez ohledu na věk. Žákem může být dítě, adolescent, dospělý.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2001, str. 316)

Z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání vyplývá, že komunikace žáka se ve škole rozvíjí pomocí klíčových kompetencí, které představují souhrn všech vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, které jsou důležité pro rozvoj žáka a jeho uplatnění ve společnosti. Na konci vzdělávání by měl žák umět vyjádřit slovně i písemně své myšlenky, a to souvisle a kultivovaně, naslouchat a porozumět druhým. Měl by být schopný vést diskusi a obhajovat své názory, rozumět nejrůznějším typům textů. Důležité jsou v dnešní době informační a komunikační technologie, které by měl žák umět využívat v komunikaci s ostatními. Na závěr by měl žák využívat komunikaci k vytváření vztahů s ostatními lidmi a kvalitně s nimi spolupracovat. (RVP ZV, 2021)

Mezi další účastníky pedagogické komunikace bychom mohli zařadit výchovné poradce, školní metodiky prevence, vychovatele ve družině a v neposlední řadě rodiče. Tato kapitola se však zabývala hlavními aktéry, kterými jsou učitel a žák.

2.2.1 Zásady pedagogické komunikace

Pedagogickou komunikaci značně ovlivňují pravidla, která jsou nastavena. Pravidla nejsou jen školní řád, se kterým se žáci na začátku roku seznamují. Pravidla chování jsou formální prohlášení, se kterými jsou žáci seznámeni. Dozví se z nich to, co je po nich vyžadováno, i to, co se nebude tolerovat. (Nelešovská, 2005)

Podle Mareše a Křivohlavého (1995) je část pravidel formulována školou v podobě školního řádu, část je dána pravidly dodržovanými ve společnosti a poslední část je výsledkem procesu střetu zájmů mezi oběma hlavními účastníky pedagogické komunikace.

Velkou roli hraje počet pravidel, velké množství pravidel si žák nezapamatuje a nedodrží je, jednotlivá pravidla budou vypadat v menším množství důležitější. Funkční pravidla vedou žáky k zamyšlení a cílí na jejich zdravý rozum, soustřeďují pozornost na účelné chování. Vymezování pravidel je komplikované, nejlepší je, když

jsou pravidla určována společně s žáky, dávají smysl a jsou jasně stanovena. (Cangelosi, 1996)

Mareš a Křivohlavý (1995) uvádí na základě H. P. Grice pět bodů, které je třeba dodržovat, aby byla komunikace funkční.

1. princip kooperace – spolupracujeme s partnery, formujeme promluvy tak, jak to dialog vyžaduje
2. maxima kvantity – promluva by měla být dostatečně informativní a zároveň úsporná
3. maxima kvality – v promluvě nelžeme a neříkáme nepodložené informace
4. maxima relevance – říkáme jen to, co je důležité pro řešený problém a vhodné vzhledem k tématu
5. maxima způsobů – naše vyjadřování má být jasné, jednoznačné a přesné

2.3 Co se v komunikaci nedaří

Jitka Kendíková (2017) uvádí hlavní dvě oblasti, na které se musíme zaměřit. Těmito oblastmi jsou způsob a četnost komunikace jak s žáky, tak především s rodiči. Problémy s rodiči často vyplývají z množství podávaných informací. Rodiče mají právo na přesné a důležité informace o svém dítěti, musíme jim sdělovat vše potřebné. Není však dobré jim poskytovat až příliš mnoho informací. Pozor si musíme dát na zbytečné a důvěrné informace. Všichni zaměstnanci školy by měli toto dodržovat a nikomu nepodávat informace o jiných žácích, rodinách, nebo ostatních pracovnících školy.

Druhým problémem je četnost komunikace. Učitel by si měl jasně stanovit, jak často a jakou formou povede třídní schůzky a osobní komunikaci s rodiči. Četnost setkání by neměla být obtěžující a měly by se na ni shodnout všechny strany. Velkou chybou dělají učitelé v tom, že rodičům poskytují osobní telefonní čísla a emailové adresy. Komunikace by měla mít svá pravidla a měla by být vedena výhradně přes školní telefony a emaily. Předjeme tím tak obtěžujícím telefonátům od rodičů ve večerní hodinách či víkendech. (Kendíková, 2017)

Myslím si, že pokud si budeme hlídat tyto dvě oblasti, které popsala Kendíková, můžeme se vyvarovat hlavním chybám a nedorozuměním v komunikaci mezi rodiči a učiteli. Důležité je si stanovit jasná pravidla a ty důsledně dodržovat, jen tak můžeme docílit toho,

že bude komunikace s rodiči bezproblémová a nebude pro nás strašákem nebo obtěžující povinností.

Další chyby v komunikaci popisuje Čapek (2013), učitelé někdy používají odbornou terminologii pedagogiky, které rodiče nemusí rozumět a můžou zde vznikat nedorozumění. Dalším problémem je rozdílné chápání kontextu, kdy si učitel myslí, že rodiči nemůže otevřeně říct jeho názor, ale rodič právě toto očekává. Dále je tu kulturní kontext, kdy se někteří učitelé cítí se svým vysokoškolským vzděláním nadřazení některým rodičům s nižším vzděláním a tato nadřazenost se odráží v komunikaci, což může být pro rodiče nepříjemné.

Čapek (2013) ještě doplňuje chyby o střetnutí dvou eg, kdy učitel je v roli vedoucího a vůdce, protože řídí třídu plnou dětí. Někdy se ale v komunikaci může setkat s rodičem, který řídí daleko větší počet lidí a zde dochází ke střetu. Často se také v komunikaci objevuje odvádění pozornosti a tématu jinam, hlavně pokud má učitel vyslechnout několik rodičů, snaží se směřovat komunikaci kam potřebuje a jeho jednání je netrpělivé a uspěchané, to může mít za následek to, že rodič neřekne to, kvůli čemu například za učitelem šel.

Dalším problémem může být modalita neboli jaký význam, kdo čemu příkládá. Zde se může rodič s učitelem střetávat velmi často, protože to, co je významné pro učitele nemusí být významné pro rodiče a naopak. Typickými chybami je haló efekt, jednání na základě prvního dojmu, stereotypizace, například to, že romský rodič nepřipraví doma dítě dostatečně. Nejhorší jsou předsudky, proto bychom neměli dávat na cizí tvrzení. (Čapek, 2013)

Řešením, jak těmto chybám předcházet, je podle mého názoru návštěva nejrozličnějších kurzů zaměřených na komunikaci. Někdo jednoduše komunikovat neumí a už jen při představě, že se bude muset bavit s nějakým cizím člověkem je nervózní. Je pravdou, že učitel komunikuje každý den a je to velká část jeho práce, takže by měl být schopný dobře komunikovat. Ne vždy je komunikace, především s rodiči, jednoduchá, a proto by se měl učitel naučit, jak jí zvládnout. Jednou takovou technikou je asertivní komunikace, které se bude věnovat následující podkapitola.

2.4 Asertivita

Asertivita je v dnešní době často zmiňovanou technikou komunikace. Jejích definic a vysvětlení, co to vlastně je, existuje velké množství, já uvedu dvě z nich.

Alena Vališová (1998, str. 13) ve své knize popisuje asertivitu jako „*Praktický způsob komunikace a jednání, kterým člověk vyjadřuje a prosazuje otevřeně a přiměřeně své myšlenky, city, názory a postoje. Postupuje tak, aby nepřekračoval vlastní práva, ani práva ostatních lidí.*“

Další definici asertivity uvádí Praško a Prašková (2007, str. 10), kteří se s Vališovou shodují. Podle nich je asertivita „*Umění prosadit se a zároveň respektovat potřeby druhých. Pomáhá ke spolupráci s ostatními. Být asertivní znamená stát si na svých právech bez toho, abychom ponižovali druhého. Znamená to také, že uznáváme právo druhého na jeho názor.*“

Asertivní komunikace se učiteli v jeho každodenním kontaktu s žáky a rodiči velmi hodí. Nutné je však dodržovat několik pravidel asertivního chování, jinak by učitel, žáci a rodiče nedosáhli cíle, který sledují. Základním pravidlem asertivní komunikace je rovnocennost vztahů jednotlivých aktérů komunikace, asertivní by měl být učitel, rodič i žák. Dále musíme dbát na slušnost, spolupráci, odpovědnost a musíme v komunikaci předvídat. (Vališová, 1998)

M. J. Smith (1980) ve své publikaci uvedl „asertivní desatero“, soubor pravidel, který vznikl z tzv. manipulačních pověr, které jsme si jako lidé v průběhu života vytvořili.

Asertivní desatero

1. Mám právo sám posuzovat svoje myšlenky a emoce. Posuzovat vlastní chování a být za něj zodpovědný.
2. Mám právo nenabízet ostatním výmluvy, vysvětlení či omluvy za své chování.
3. Mám právo posoudit, jestli jsem zodpovědný za řešení problémů jiných lidí a případně nakolik.
4. Mám právo na změnu svého názoru.
5. Mám právo dělat chyby a nést za ně zodpovědnost.
6. Mám právo přiznat, že něco nevím.
7. Mám právo být nezávislý na druhých lidech a jejich dobré vůli.
8. Mám právo dělat rozhodnutí, která jsou nelogická.

9. Mám právo říct, že druhému nerozumím.

10. Mám právo říct, že já to vidím jinak.

Vališová (1998) uvádí ještě jedno doplňující právo, které uvedl ve své publikaci Medzihorský (1991), a to právo se sám rozhodnout, zda chci s druhým komunikovat asertivně, nebo nikoli.

Asertivní chování má bezesporu mnoho pozitiv, pomáhá nám rozvíjet zdravé sebevědomí, prohlubuje otevřenost mezilidských vztahů, vytváří dobrou atmosféru pro spolupráci s ostatními, nabízí nám efektivní řešení konfliktů a jejich předcházení, zvyšuje zodpovědnost za své chování, sebeúctu, a hlavně umožňuje člověku být sám sebou. (Vališová, 198)

Na závěr podkapitoly o asertivitě bych ještě ráda uvedla, jak by měl takový asertivní člověk vypadat.

Podle Praška a Praškové (2007) by měl být asertivní jedinec plně zodpovědný za své chování, měl by vědět, co chce a jak to udělat. Asertivní člověk si uvědomuje důsledky svého chování, nepoužívá agresi a nemanipuluje ostatní. Nad nikým se nepovyšuje, ale zároveň se nenechá ponižovat. Působí uvolněně a vyrovnaně. Když asertivní člověk kritizuje, tak věcně a konstruktivně, nesnaží se nikoho ponižovat. Jde mu především o spolupráci, nepotřebuje být vítězem.

Asertivní člověk je dále schopný snášet bez stresu i vyhrocenější situace v komunikaci mezi lidmi, umí jasně vyjádřit své pocity, říká „ano“ a „ne“ přesně podle toho, jak to cítí. Dokáže požádat o pomoc, přijmout odmítnutí bez toho, aniž by se cítil uraženě, objektivně přijímá kritiku a umí přijmout i vyjádřit kompliment. Člověk, který se chová asertivně umí citlivě naslouchat druhému a je schopen s ním uzavírat kompromisy, vše směřuje k oboustranné spokojenosti. (Praško a Prašková, 2007)

3 Třídní schůzky

Podle Štěcha (2001, s. 79) jsou „*třídní schůzky základní formou komunikace učitele a rodiče*“. Téměř ve všech školách se pořádají pravidelně na obou stupních základní školy. Jde o tradiční akci, která je na mnoha školách stále stejná a nemění se. (Šed'ová a Čiháček, 2004)

Třídní schůzky, tak jak je známe dnes, jsou datovány od padesátých let dvacátého století a s některými obměnami jsou vedeny dodnes. V průběhu let se přístup školy k rodičům a schůzkám měnil. Ještě před rokem 1989 byla účast povinností a neúčast mohla být považována za zanedbávání dítěte. Chování i prospěch se řešil přede všemi ve třídě, což bylo pro rodiče slabších žáků velmi nepříjemné. V dnešní době se školy snaží o kvalitní komunikaci s rodiči, třídní schůzky jsou organizovány jako příjemná setkání, která jsou přínosná pro obě strany. V dnešní době technologií také vědí rodiče všechno hned a s učiteli můžou komunikovat i přes email. (Mrázek, 2015)

Na některých školách se třídní schůzky stále konají většinou čtyřikrát do roka, což odpovídá čtvrtletnímu známkování. Na třídních schůzkách jsou rodiče seznamováni hlavně s prospěchem jejich dětí. Většinou jsou schůzky rozdělené na společnou část a část individuálního řešení prospěchu jednotlivého žáka, i když v mnoha školách už tomu tak není. (Šed'ová a Čiháček, 2004)

Důvody, proč jsou na některých školách třídní schůzky stále vedeny stejnou formou jako před mnoha lety, kdy se sejde celá třída rodičů, kteří sedí a půl hodiny poslouchají výklad učitele a poté znechuceně odchází jsou podle Čapka (2013) dva. Zaprvé učitelé nevidí smysl pro to, aby v oblasti vedení třídních schůzek prováděli změny a zadruhé ani nevědí, jaké změny by to mohly být.

Velkým problémem je, že takto vedené schůzky nejsou nijak zvlášť přínosné. Šed'ová (2009) uvádí, že například rodiče bezproblémových žáků, jsou na takovýchto schůzkách většinou vytěšňováni, protože s nimi učitelé nemají co řešit a pouze dítě pochválí s tím, že k němu nemají víc co říct a tím komunikace končí. Učitelé si tím šetří čas, který si nechávají pro rodiče problémových žáků, se kterými je toho k řešení mnohem víc.

Čapek (2013) přitom chápe třídní schůzku nejen jako prostor k řešení záležitostí prospěchu a chování žáků, bere ji jako příležitost, jak můžeme rodičům prezentovat svou práci a práci dětí, popřípadě činnosti školy. Je to také příležitost budovat komunitu

a získat rodiče na svou stranu, můžeme jim také ukázat svou profesionalitu. Rodiče si mohou prohlédnout třídu a práce dětí, můžeme jim ukázat, jakými způsoby s dětmi pracujeme. Třídní schůzka se tak dá využít k tomu, aby si rodiče o škole a učiteli udělali dobré mínění a získali jsme je pro nejrůznější formy spolupráce.

Aby se všichni zúčastnění cítili při třídních schůzkách dobře a schůzka proběhla příjemně, ke spokojenosti nejen učitele, ale i rodiče je potřeba, aby měl učitel schůzku připravenou a dodržel několik kroků, které doporučuje Cangelosi (2009).

- připravit program třídní schůzky
- připravit harmonogram pro každého rodiče, možnost odkazování na důležité informace
- zvolit nejvhodnější místnosti vzhledem k počtu a okolnímu ruchu
- zvolit vhodné uspořádání lavic
- pozorně naslouchat názorům a připomínkám rodičů, předejdeme tak nedorozuměním

Současná moderní třídní schůzka by neměla sloužit k pouhému seznámení rodičů s prospěchem a chováním dítěte. Mnoho času by neměla zabrat ani informace o školním výletu a dalších akcích, to poskytneme rodičům písemně. Třídní schůzka by měla především posilovat komunitu a společenství rodičů, měla by představit kvalitní edukaci a ujistit rodiče, že dítě dali do správné školy. Třídní schůzky jsou vizitkou učitele, kde rodiče zjišťují, jak komunikuje, a jak je tvořiví. Slouží k výměně názorů mezi rodiči a k nacházení řešení problémů, které mají všichni společné. (Čapek, 2017)

V následující podkapitole rozeberu různé typy třídních schůzek, se kterými se může na základní škole potkat.

3.1 Typy třídních schůzek

Protože není žádný závazný dokument, který by upravoval průběh a vedení třídních schůzek, každá škola si třídní schůzky řeší po svém. Někde probíhají klasickou formou již spoustu let, někde se přiklánějí k modernějším typům vedení a v některých školách se schůzky mohou uskutečňovat i online formou. Nyní podrobněji rozeberu základní typy třídních schůzek.

3.1.1 Klasická třídní schůzka

Za klasickou třídní schůzku označujeme schůzku, která se koná ve třídě s tradičně uspořádanými lavicemi do několika řad, kde rodiče sedí za sebou a poslouchají informace od učitele. Prostor pro komunikaci s učitelem je zde minimální, hlavní slovo má učitel, který jen předává informace. Rodiče pasivně informace přijímají a nezapojují se příliš do děje. Takovouto třídní schůzku jsem měla možnost v rámci své práce vidět a záznam z ní je uveden v *Příloze B*.

Při tomto typu třídní schůzky by neměli učitelé komentovat prospěch žáků před ostatními a velkou chybou by bylo i kolování klasifikačního archu po třídě, což už se snad neděje. K otázce prospěchu se přistupuje po skončení společné části, kde je rodič o prospěchu svého dítěte informován individuálně. To samé platí i o problémovém chování dítěte. (Feřtek, 2011)

Tradiční třídní schůzka se koná bez přítomnosti dětí, pouze s ostatními rodiči a třídním učitelem.

Čapek (2013) doplňuje, že k učitelům, kteří ve třídě učí nějaké předměty většinou rodiče docházejí individuálně. Na učitele se často stojí dlouhé fronty v nedůstojných podmínkách, a to vše proto, aby se rodič dozvěděl nepodstatné informace a šel podrážděný domů.

3.1.2 Třídní schůzka konzultační

Tento typ třídní schůzky je v dnešní době hodně oblíbený, rodiče konzultační schůzku preferují více než schůzku klasickou. Také učitelé ji mají radši, možná i z toho důvodu, že jde o jednodušší formu komunikace a učitel se u ní cítí v převaze. Tento typ schůzky ale nevytváří vztah mezi rodiči a nepomáhá tak budovat rodičovskou komunitu. (Čapek, 2013)

Některé školy nabízí konzultační schůzky jako náhradu za klasickou třídní schůzku. I z mého průzkumu vyplynulo, že v běžných školách jsou individuální konzultační schůzky oblíbené u přesné poloviny dotazovaných respondentů. A myslím, že je to přesně z důvodů, které jsem uvedla podle Čapka výše.

3.1.3 Online třídní schůzka

Online schůzky se ve velké míře objevily v roce 2020, kdy svět zasáhla epidemie viru Covid-19. Z nařízení vlády musely školy přejít do online režimu výuky a s tím se pojily i třídní schůzky, které také museli přejít do online prostředí. Pro učitele, žáky i rodiče to byla nová situace, které se museli přizpůsobit.

Z vlastní zkušenosti vím, že online schůzky se dají uskutečňovat v několika online prostředích. Setkala jsem se se schůzkami na platformách Microsoft Teams, Zoom a Google Meet. Výhodou je, že pro ovládnutí jednotlivých prostředí existují webináře, kde je vše podrobně vysvětleno a ukázáno, učitelé se zde mohou ptát na dotazy a diskutovat.

Ani na online schůzku nesmí učitel podcenit přípravu. Musí rodičům poslat nejčastěji prostřednictvím emailu včas pozvánku na schůzku. V pozvánce musí být datum a čas konání schůzky, v jakém prostředí se bude schůzka konat a k tomu i způsob přihlášení, s tím se pojí i možné dřívější připojení k předem nastaveným problémům s přihlášením. Dále bychom rodičům měli předem poslat program schůzky a informovat je, že dotazy mohou zaslat předem. V neposlední řadě také musíme nastavit, jak předáme rodičům hodnocení jednotlivých žáků. (Pejchalová, 2020)

3.1.4 Třídní schůzka s žákovským prvkem

Na závěr jsem si nechala schůzku s žákovským prvkem. Této schůzce můžeme říkat schůzka ve trojici, tripartita nebo triáda. V každém případě jde o schůzku učitel-rodič-žák. Schůzka je netradiční z toho důvodu, že jí je přítomno i dítě, které se může ke všemu vyjádřit.

Tento typ třídní schůzky je pro učitele více časově náročný, ale po pečlivé přípravě už jde pouze o přátelskou komunikaci, které se účastní všichni včetně dítěte. Přítomnost dítěte na schůzce má mnoho pozitiv, dítě od začátku svého nástupu do školy vnímá svou práci jako něco, za co je zodpovědné. Při triádách má prostor se ke své práci vyjádřit, zhodnotit ji a vzít si z ní pozitiva i negativa. Učí se tím hodnotit sebe a svou práci, formulovat požadavek o pomoc. (Feřtek, 2011)

Poche Kargerová (2019) uvádí několik věcí, které musí učitel udělat ještě před schůzkou v rámci přípravy na ni. V průběhu roku shromažďuje učitel všechny informace a práce dítěte. Každé dítě má své portfolio, ve kterém je jeho práce uložena. Před samotnou

schůzkou ještě děti vypracovávají sebehodnocení, na které zpravidla dostanou předem připravený list a ten vyplňují. Také učitel si vypracovává hodnocení na jednotlivého žáka a ke schůzce si připravuje i jeho přehled známek, který většinou dostanou rodiče s sebou domů.

Samotná schůzka se koná většinou v čase, na který se rodiče předem zapíší. Obvykle trvá něco mezi 20-40 minutami. Prostředí schůzky je přátelské, všichni sedí u jednoho stolu, na kterém je zpravidla připraveno drobné občerstvení. Třída začíná většinou navozením přátelské atmosféry nějakou neformální otázkou, aby se rodiče uvolnili a cítili dobře. Vždy začínáme pozitivy a silnými stránkami dítěte, hodnotíme jeho pokrok a vše dokládáme na konkrétní práci, dítě má možnost se ke všemu vyjadřovat. Na závěr se přechází i k chování dítěte a třídním pravidlům, po celou dobu schůzky má rodič možnost se ke všemu vyjadřovat. Poté se diskutují další cíle dítěte, které jsou stvrzeny smlouvou či dohodou s dítětem. (Poche Kargerová a kol., 2019)

Čapek (2013) uvádí čtyři základní pravidla pro schůzku ve trojici:

1. naslouchejme si,
2. nejdříve dostává prostor dítě, podporujeme ho tím v komunikaci,
3. vždy začínáme pozitivy,
4. oceňujeme každý i sebemenší pokrok dítěte.

A proč je přítomnost dítěte na schůzce dobrá? Feřtek (2011) míní, že pokud je na schůzce přítomné i dítě, nemůže docházet ke zkreslování informací, které můžou mezi cestou ze školy k rodině vznikat. Dítě je součástí komunikace, ve které se řeší jeho schopnosti a budoucnost, což mu umožňuje mimo jiné vidět sám sebe z pohledu třetí osoby. Pokud je dítě na schůzce přítomné a je součástí řešení problému, zvyšujeme tím jeho zodpovědnost za výsledek, který z toho vzejde. Velmi důležité je, aby rodič říkal to samé ve škole i doma, tím dítě utvrzuje v postojích.

Součástí této práce je i pozorování při schůzce učitel-rodič-žák na alternativní/innovativní škole, jejíž záznam je v *Příloze D*. Tato schůzka svou strukturou odpovídá teoretickému popisu výše.

4 Průzkum

4.1 Vymezení problému a stanovení cíle

Ve výzkumné části mé práce se zabývám zjišťováním současného stavu vedení třídních schůzek na běžných a alternativních/innovativních základních školách.

Třídní schůzka je v komunikaci s rodiči velmi důležitým prvkem. Schůzky jsou na mnohých školách stále ještě vedeny formou, která nepodporuje aktivní zapojení rodičů, diskusi a nedává prostor pro návrhy a připomínky. Názory rodičů by se měly diskutovat a tím rozvíjet dobrý vztah mezi učitelem a rodičem. Spolupráce a dobré vztahy s rodiči jsou pro školu velmi přínosné.

Cílem je provést průzkum, který má za úkol zjistit, jak v současné době probíhají schůzky s rodiči na alternativních/innovativních a běžných školách 1. stupně základní školy. Dále chci zjistit, jaká atmosféra při schůzkách panuje, a zda je necháván prostor rodičům. Na základě zjištěných dat a poznatků navrhnu netradiční třídní schůzku, která by se dala uskutečnit na 1. stupni základní školy.

4.2 Výzkumné otázky a hypotézy

VO – výzkumná otázka

H – hypotéza

VO č.1 - Jsou třídní schůzky v běžných základních školách převážně vedeny klasickou formou?

H č.1 - V běžných základních školách bude třídní schůzka převážně vedena klasickou formou zatímco ve školách alternativních/innovativních bude vedena převážně formou triád.

VO č.2 - Je komunikace učitelů s rodiči v alternativních/innovativních školách jistější?

H č.2 - V alternativních/innovativních školách budou učitelé jistější v komunikaci s rodiči, i proto, že navštěvují kurzy zaměřené na komunikaci častěji než na běžných školách.

VO č.3 - Je na školách alternativních/innovativních lepší spolupráce a zapojení rodičů než na školách běžných?

H č.3 - V běžných školách bude kladen menší důraz na spolupráci s rodiči a jejich aktivní zapojení, než na školách alternativních/innovativních.

4.3 Metodologie

V průzkumu jsem použila výzkumné metody: dotazníkové šetření a pro doplnění metodu pozorování.

A – Dotazníkové šetření

Ke zjištění současného stavu vedení třídních schůzek jsem použila výzkumnou metodu dotazníkového šetření, (*Příloha A*) který obsahoval 13 otázek. Mimo tyto otázky byly na úvod požadovány informace, které byly nezbytné pro zpracování dotazníku (pohlaví, délka pedagogické praxe a typ školy). Otázky měly povětšinou tři možnosti odpovědi s doplňující možností „jiné“.

Než jsem dotazník rozeslala do škol, uskutečnila jsem předvýzkum. Osobně jsem dotazník předala dvěma učitelkám alternativní/innovativní základní školy a jedné paní učitelce běžné základní školy. Otázky byly odsouhlaseny jako srozumitelné a byla mi doporučena ještě jedna otázka, kterou jsem ještě před rozesláním do dotazníku doplnila.

V dotazníku jsem si vytyčila tři oblasti, kterých se průzkum týkal.

Oblasti objevující se v dotazníku:

1. Organizace třídní schůzky

Otázky číslo 1., 5., 7., 10., 13.

2. Komunikace učitele s rodiči

Otázky číslo 2., 8., 11., 12.

3. Zlepšování spolupráce s rodiči

Otázky číslo 3., 4., 6., 9.

Dotazník jsem vytvořila pomocí nástroje Google Forms a respondentům rozeslala odkaz na jeho vyplnění. Odpovědi jsem si stáhla do programu Microsoft Excel a všechny pročetla. U možnosti „jiné“ jsem odpovědi se stejným významem sjednotila pod jednu reprezentativní odpověď.

B – Doplnující metoda pozorování

Ke zjištění atmosféry ve třídě a zapojení rodičů do diskuse, jsem jako doplňující metodu použila pozorování. Chtěla jsem zjistit, jaká panuje na schůzkách atmosféra, jak se v průběhu schůzky rodiče zapojují, a jak komunikují s učitelem.

Pozorování jsem uskutečnila v jedné alternativní/innovativní škole a jedné škole běžné. Oba typy škol byly v okolí mého bydliště a předem jsem se na své účasti na schůzkách domluvila s oběma paní učitelkami.

V průběhu schůzky na běžné škole jsem seděla v poslední lavici ve třídě a celou schůzku jsem pozorovala. Dělal jsem si záznam celé schůzky (*Příloha B*) a pozorovala rodiče.

Ve škole alternativní/innovativní jsem seděla naopak vpředu, u učitelského stolu a pozorovala jsem schůzku vedenou formou triády, kdy všichni účastníci seděli pohromadě. Také z tohoto pozorování je vytvořen záznam (*Příloha D*).

Schůzka v běžné základní škole se konala 22.11. 2022 a schůzku v alternativní/innovativní škole jsem pozorovala o týden později, 30.11.2022. Obě schůzky byly první schůzkou ve školním roce a obě se konaly v první třídě.

4.4 Vzorek průzkumu

A – Dotazníkové šetření

Vzorek při průzkumu metodou dotazníkového šetření tvořili učitelé a učitelky 1. stupně běžných a alternativních/innovativních základních škol. Z alternativních/innovativních škol jsem oslovila Montessori školy, Waldorfské školy a školy s programem Začít spolu.

Záměrem bylo oslovit pouze učitele a učitelky ze škol z Královéhradeckého a Pardubického kraje. V těchto dvou krajích jsem oslovila 12 běžných základních škol a stejný počet alternativních/innovativních škol. Celkem tedy 24 základních škol. Dotazník jsem posílala přes ředitele těchto škol, návratnost byla však velmi malá a za více než týden přišlo pouhých 26 vyplněných dotazníků a počet bohužel nenarůstal.

Později jsem tedy dotazník rozeslala do dalších šesti základních škol bez ohledu na kraje, přímo učitelům na jejich emailové adresy, které byly dostupné na webových stránkách daných škol. Celkem odkaz na vyplnění dotazníku dostalo do svých schránek 54 učitelů.

K tomu jsem ještě prosbu o vyplnění dotazníku poslala do třech skupin na sociálních sítích. Jednalo se o skupiny: Učitelky 1. stupně ZŠ sobě, Začít spolu a Montessori učitelé.

Ze všech těchto zdrojů jsem nakonec získala odpovědi od 322 respondentů, kteří tvoří výsledky mého průzkumu. Počet respondentů z běžných základních škol je 271 a z alternativních/innovativních základních škol je 51. Jelikož je v České republice mnohonásobně více učitelů v běžných, než v alternativních/innovativních školách, je přirozené, že více odpovědí přišlo právě ze škol běžných.

B – Doplnující metoda pozorování

Při metodě pozorování, která byla doplňující metodou průzkumu, jsem oslovila jednu paní učitelku z běžné a jednu paní učitelku z alternativní/innovativní základní školy v okolí mého bydliště a zúčastnila jsem se třídních schůzek, kde jsem provedla pozorování. Obě pozorování jsem absolvovala za stejných podmínek v 1. třídě v prvním čtvrtletí školního roku, aby bylo možné obě schůzky porovnávat. Oba záznamy z pozorování jsou v *Přílohách B a D*.

4.5 Výsledky průzkumu

A – Výsledky dotazníkového šetření

Pro zpracování dotazníku respondenti odpovídali na tři úvodní otázky. Zajímalo mě pohlaví, počet let v pedagogické praxi a typ školy. Tyto informace jsou shrnuty v následující tabulce.

Tabulka 1 - Základní informace z dotazníku

	alternativní/innovativní škola	běžná škola
ženy	49	266
muži	2	5
průměrná délka praxe	12 let	15 let

V dotazníku odpovídalo celkem 315 žen a 7 mužů, což potvrzuje výraznou feminizaci školství.

Následně přidávám ještě tabulku s počty respondentů ve stanovených intervalech délky pedagogické praxe v obou typech škol.

Tabulka 2 - Délka pedagogické praxe respondentů

	alternativní/innovativní škola	běžná škola
1–11 let	27	122
12–21 let	17	61
22–31 let	4	54
32–42 let	3	34

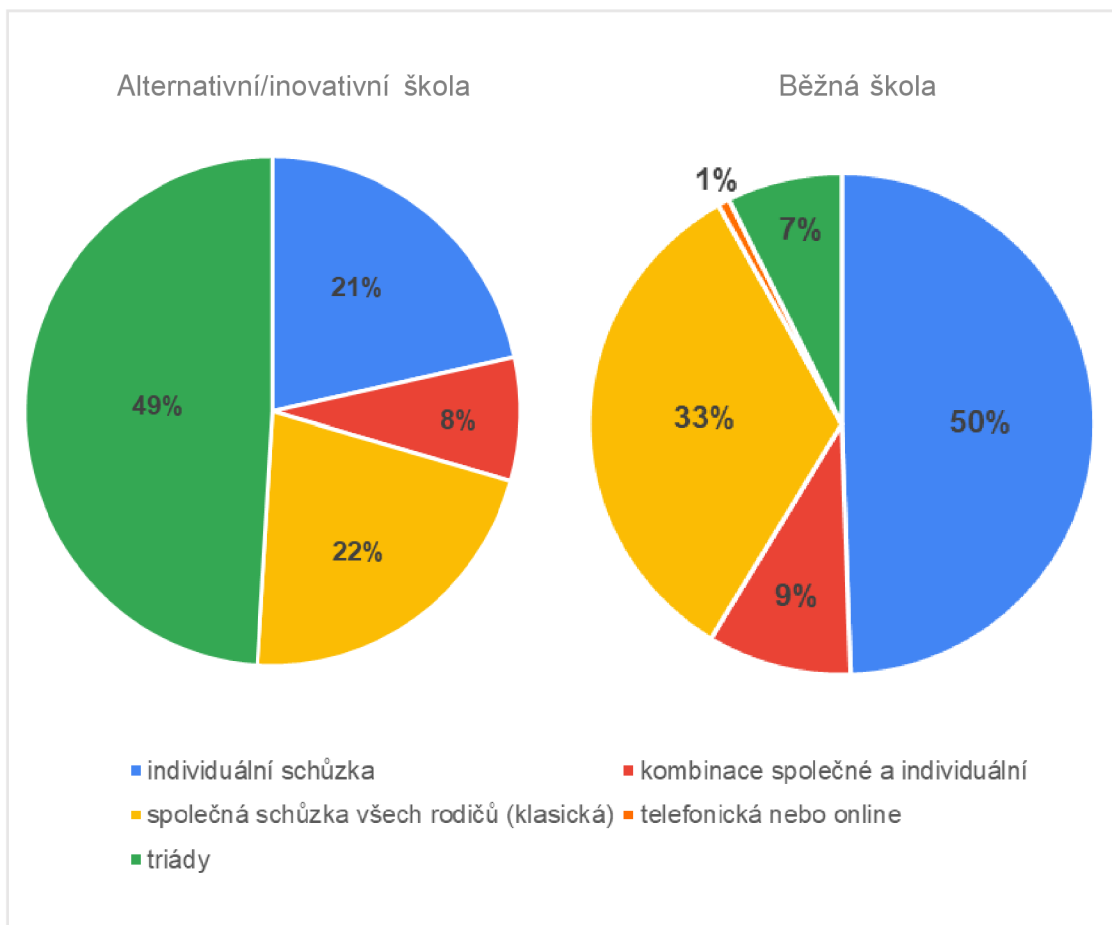
Délka působení v pedagogické praxi na běžných školách se pohybovala od 1 do 42 let. Na alternativních/innovativních školách bylo minimum pedagogické praxe stejné, jako na běžných školách a maximum nižší, 34 let.

Následuje prezentace výsledků odpovědí na jednotlivé otázky dotazníku.

Pro lepší přehlednost je všech 13 otázek dotazníku prezentováno formou grafu. První graf vždy prezentuje odpovědi respondentů z alternativních/innovativních škol, druhý graf odpovědi respondentů běžných základních škol.

Pod grafy je vždy komentář, který oba grafy porovnává a podává podrobnější informace.

Otázka číslo 1: Jaký typ třídní schůzky preferujete?

Graf 1 - Preferovaný typ třídních schůzek

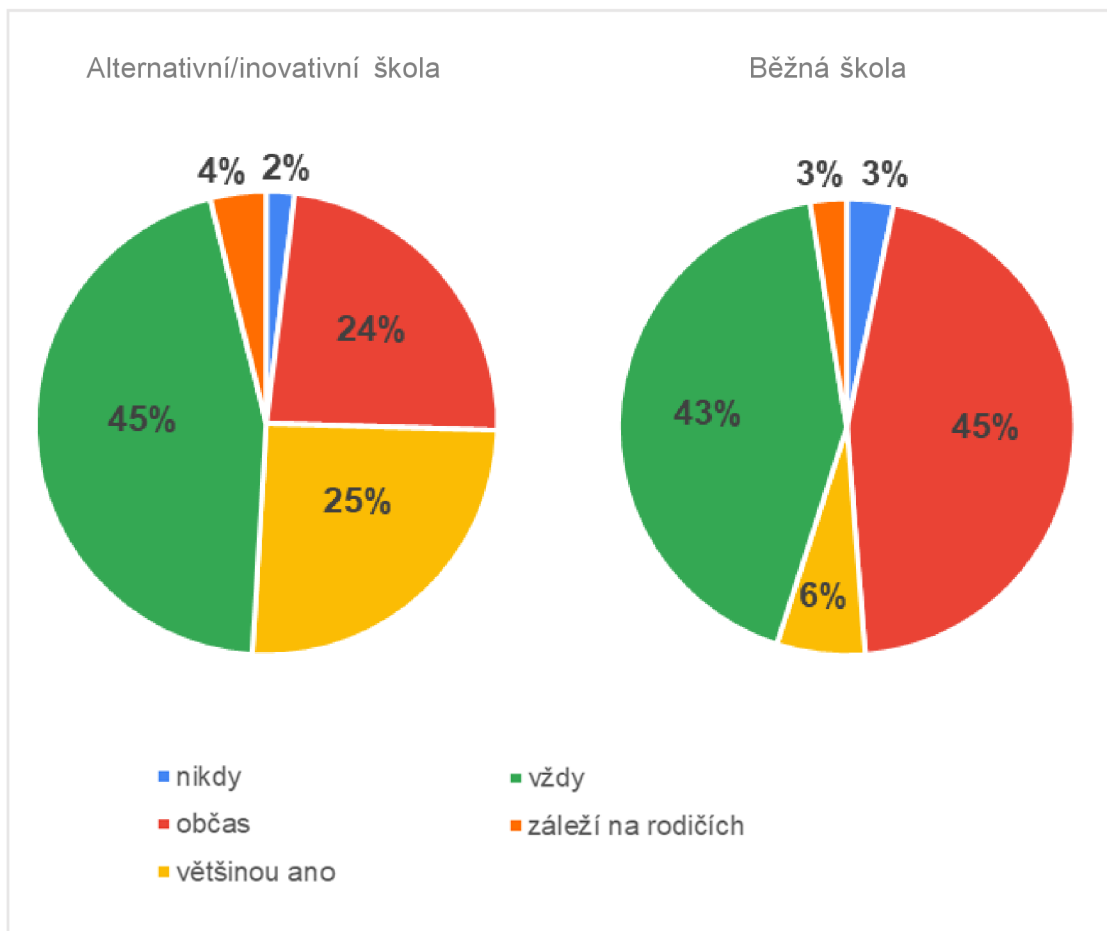
Komentář:

Z grafů vyplývá, že na alternativních/innovativních školách jsou nejvíce preferovány schůzky formou triád, kde je na schůzce přítomen učitel, dítě a rodič (49 %) nebo schůzky individuální (21 %). Celkem 30 % odpovědí tvoří klasické schůzky spolu s kombinací individuálních a klasických třídních schůzek. Není tedy pravidlem, že všechny alternativní/innovativní školy mají schůzky vedeny jinou než klasickou formou, což mě trochu překvapuje.

Naproti tomu v běžných školách mají podle respondentů největší zastoupení schůzky individuální a to z 50 %, což je příjemné překvapení. Na druhou stranu jsou z 33 % schůzky stále vedeny klasickou formou celé třídy rodičů.

U odpovědí z běžných škol se také mezi preferovanými typy třídních schůzek objevili telefonické nebo online schůzky.

Otázka číslo 2: Cítíte se při komunikaci s rodiči dobře a jistě?

Graf2 - Jistota při komunikaci s rodiči

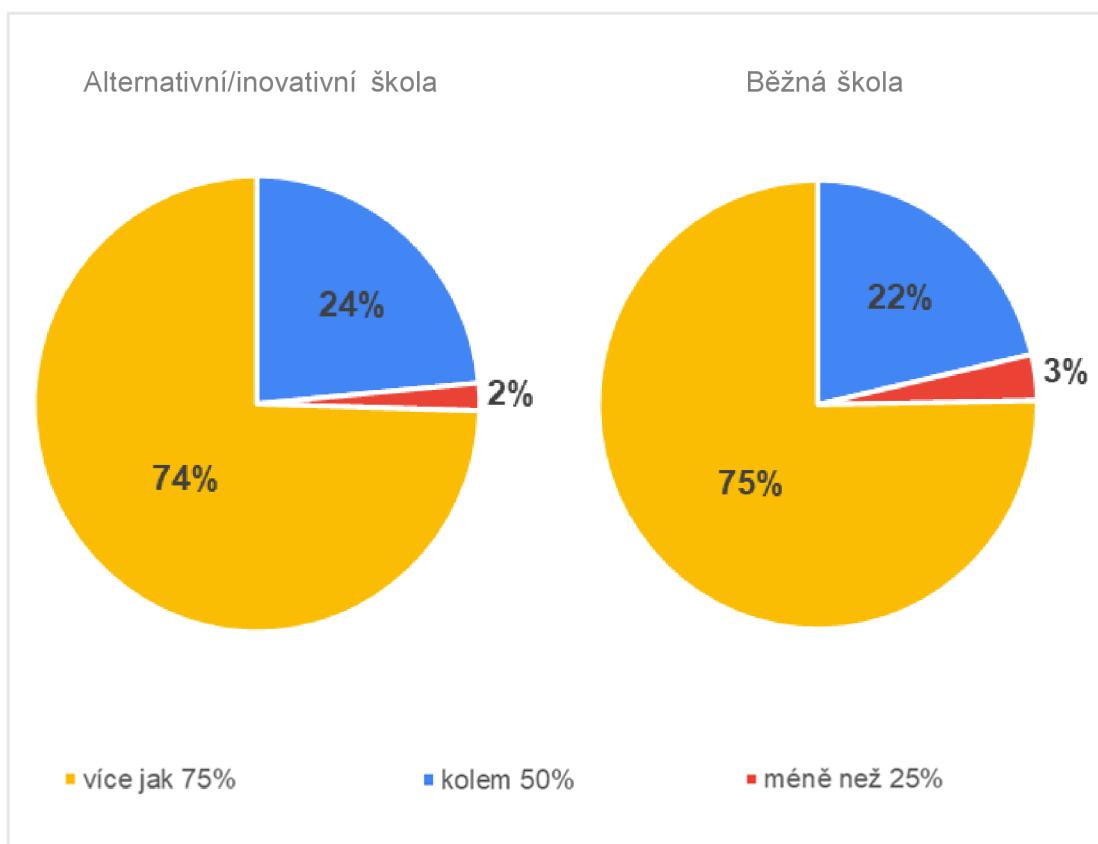
Komentář:

U této otázky je vidět, že v alternativních/innovativních školách se klade větší důraz na komunikaci než na školách běžných. V alternativních/innovativních školách se při komunikaci s rodiči cítí dobře a jistě vždy, nebo většinou vždy 70 % respondentů, což je poměrně vysoké procento.

Naproti tomu v běžných školách je procento výrazně nižší celkem 49 %. A celých 45 % se při komunikaci cítí dobře jen občas.

U obou typů škol je patrné, že svou roli hrají i rodiče a záleží na tom, jestli nemají s učitelem nějaké spory. Je jasné, že pokud mají s učitelem nějaký problém, nebude se učitel v komunikaci s takovým rodičem cítit komfortně. Pozitivní je, že jen zanedbatelné procento učitelů se nikdy necítí při komunikaci s rodiči dobře.

Otázka číslo 3: Jak velká je účast rodičů na třídních schůzkách?

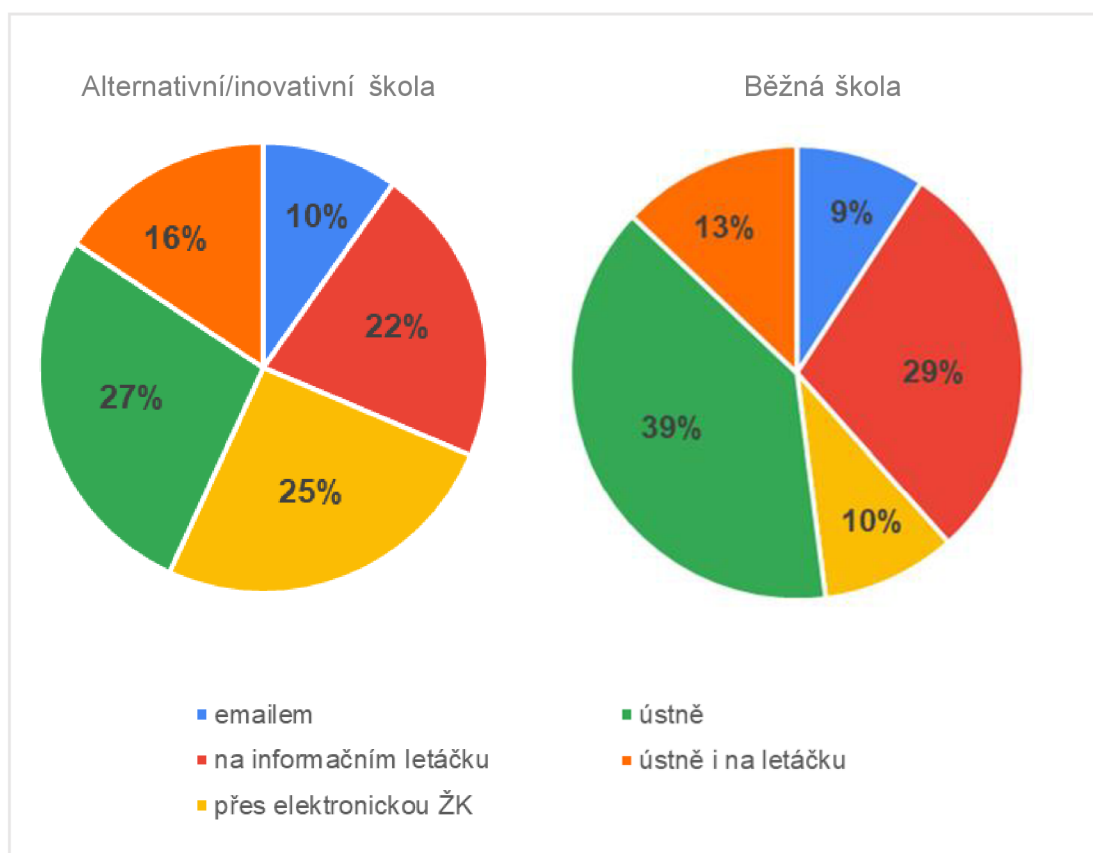
Graf 3 - Účast rodičů na třídních schůzkách

Komentář:

Výsledek této otázky byl pro mě celkem překvapující. Na obou typech škol je téměř shodná, velmi vysoká účast rodičů na schůzkách a to 74 % respektive 75 %. Ukazuje to, že rodiče jsou ochotní na třídní schůzky chodit a zajímají se o prospěch svých dětí.

Méně, než 25% účast na třídních schůzkách se v odpovědích vyskytla jen zřídka, což je dobrá zpráva. Otázkou zůstává, zda když už rodič třídní schůzku navštíví je pro něho nějak přínosná, nebo si ji jen odsedí a považuje ji za ztrátu času.

Otázka číslo 4: Jak předáváte rodičům na třídní schůzce důležité informace (termíny výletů, prázdnin, akcí apod.)?

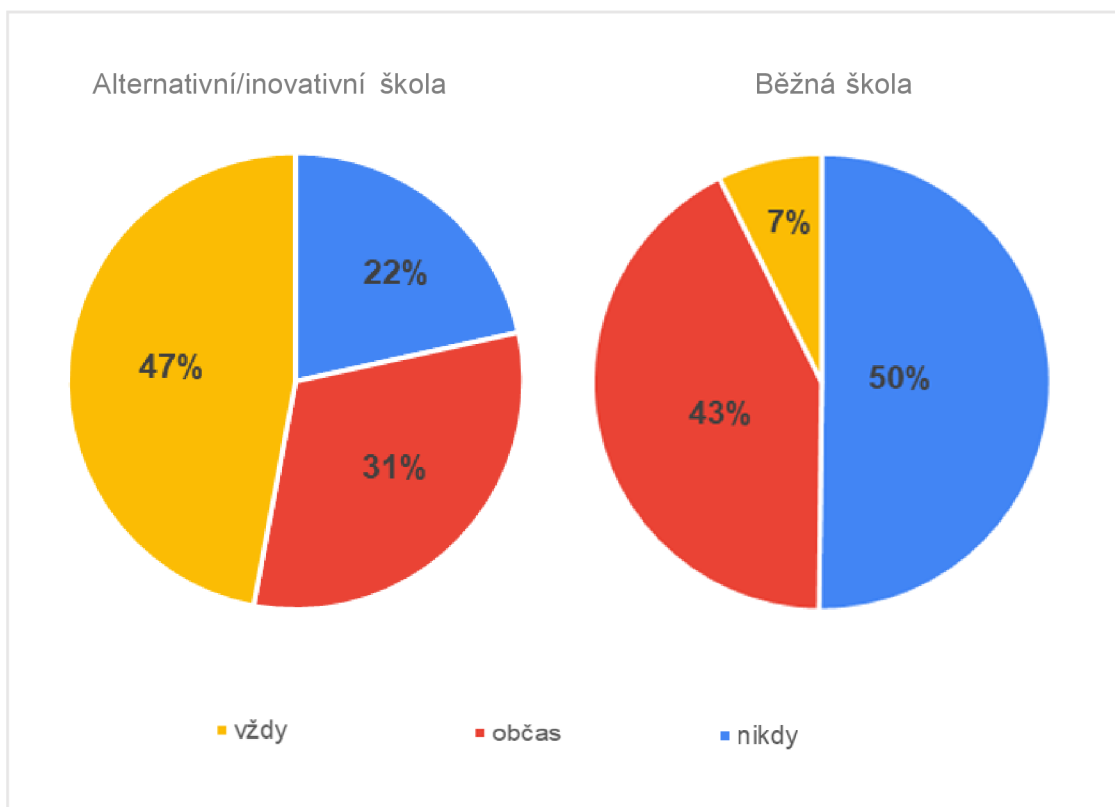
Graf 4 - Předávání informací rodičům

Komentář:

V této otázce byli odpovědi poměrně pestré. V alternativních/innovativních školách se k předávání informací nejčastěji využívá online prostor, kde jsou informace předávány z 25 % pomocí elektronické žákovské knížky, nejčastěji přes Bakaláře a z 10 % emailem. 27 % respondentů předává informace rodičům pouze ústně a celkem 38 % dotázaných předává informace na letáčku nebo na letáčku s ústním doplněním na schůzce.

Na běžných základních školách jsou výsledky jiné. Největší zastoupení má klasické předávání informací ústně (39 %) nebo na letáčku (29 %) přímo na schůzkách. Online technologie se na běžných školách používají také, ale ne v takové míře, přes elektronickou žákovskou knížku, nebo přes email informuje rodiče jen 19 % respondentů. Mezi používané programy elektronických žákovských knížek se v odpovědích objevili Bakaláři, Edookit nebo Škola online.

Otázka číslo 5: Jsou na třídní schůzce přítomny děti?

Graf 5 - Přítomnost dětí na třídních schůzkách

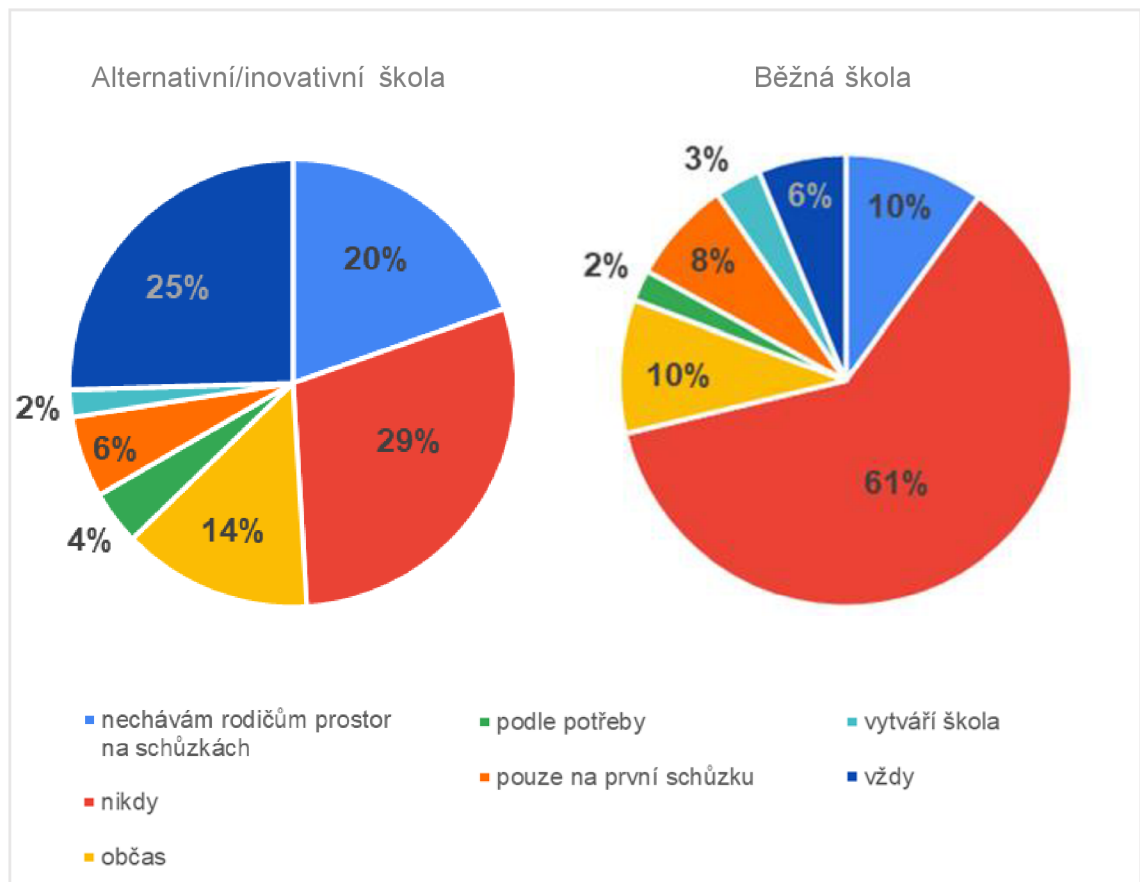
Komentář:

Asi největší rozdíl mezi alternativními/innovativními a běžnými školami je patrný u otázky přítomnosti dětí na třídních schůzkách.

V alternativních/innovativních školách jsou děti na třídní schůzce přítomny vždy ze 47 %, zatímco v běžných školách jen v 7 % odpovědí. Tato skutečnost je dle mého názoru dána tím, že na alternativních/innovativních školách jsou preferovány schůzky formou triád, takže je účast dětí na třídní schůzce v podstatě povinná.

Pozitivní je, že na běžných školách se alespoň občas na schůzce děti objeví ve 43 %. Bohužel ale z celých 50 % na schůzce nejsou nikdy. Což je škoda, protože se na schůzce dítě rozebírá v podstatě za jeho zády, nemůže se k daným problémům či jiným věcem vyjádřit a pouze čeká doma, až se rodič ze schůzky vrátí a neví, jestli bude pochválen, či pokárán za něco, k čemu se nemá možnost vyjádřit. Schůzky za přítomnosti dětí také pomáhají dítěti rozvíjet jeho schopnost vyjadřovat se a objektivně hodnotit svou práci a své výkony.

Otázka číslo 6: Vytváříte dotazníky pro rodiče, které by zjišťovaly jejich pohled na výuku (spokojenost, připomínky, návrhy)?

Graf 6 - Tvorba dotazníků pro rodiče

Komentář:

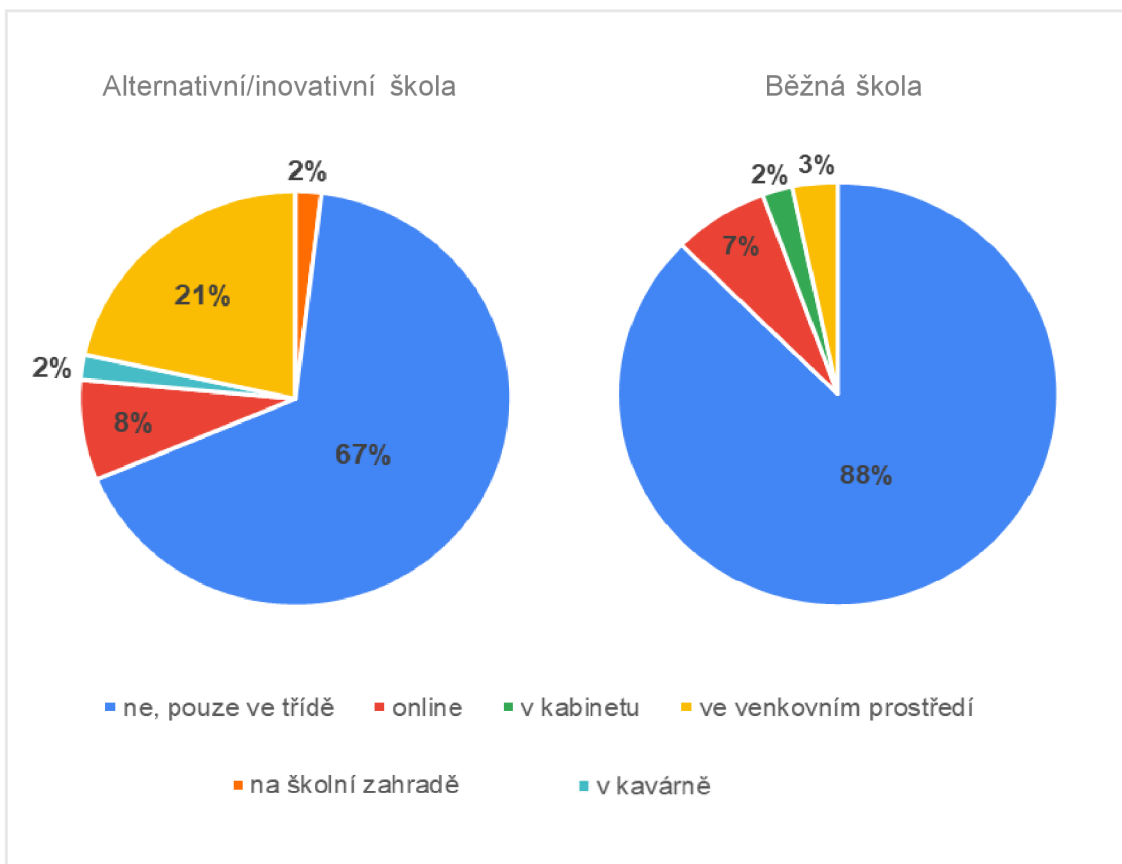
Co se týče zpětné vazby, návrhů a připomínek rodičů, je z grafu patrné, že na alternativních/innovativních školách se o názory rodičů zajímají více než na školách běžných.

Na běžných školách se jakýkoliv dotazník pro rodiče nevytváří nikdy z 61 %. Někde dotazníky vytváří škola, ale to jen ve velmi malém procentě odpovědí. Všechny ostatní varianty tvorby dotazníků jsou zastoupeny do 10 %.

Naproti tomu v alternativních/innovativních školách se nechává prostor rodičům buď přímo na třídních schůzkách nebo právě formou dotazníků celkem ze 45 %. Na některých alternativních/innovativních školách také vytváří dotazníky pro rodiče přímo škola. Překvapivé však zůstává, že z 29 % se ani na těchto školách dotazníky vůbec nevytváří.

Otázka číslo 7: Uskutečnil/a jste třídní schůzky na jiném místě než ve třídě?

Graf 7 - Místo konání třídních schůzek

Komentář:

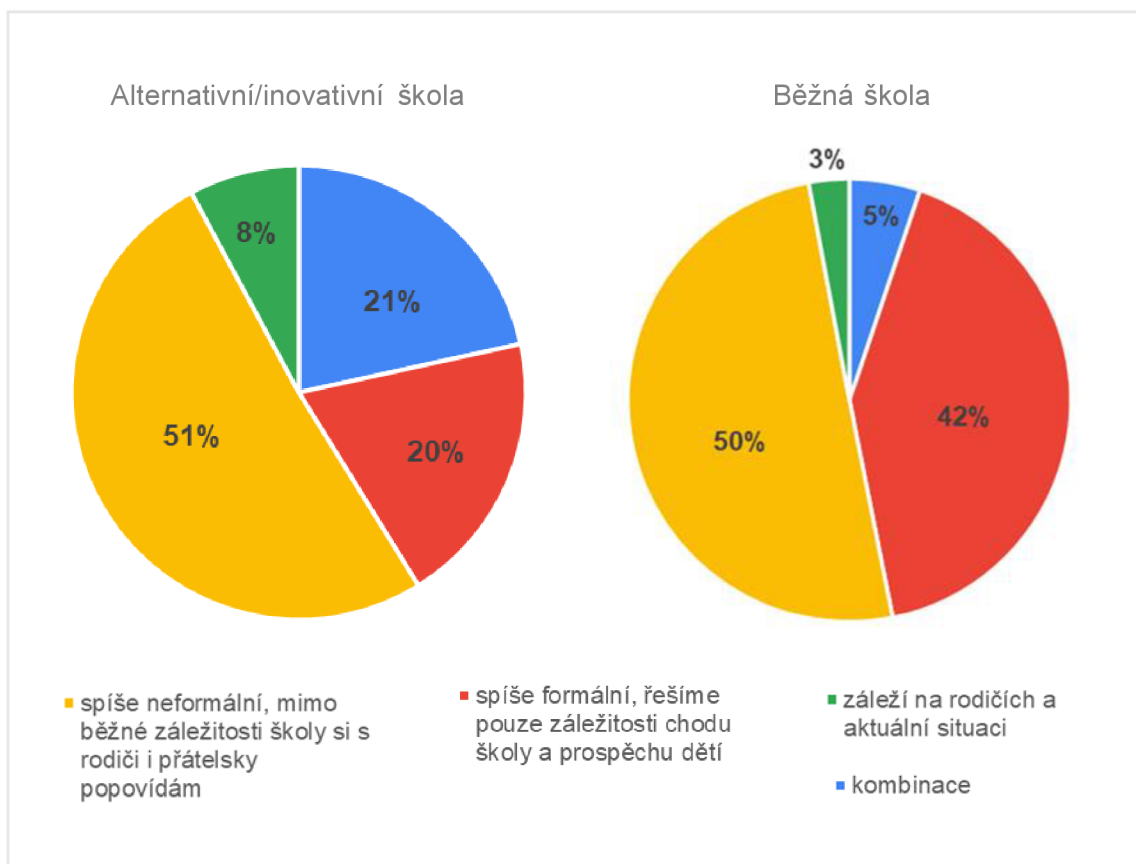
V otázce místa konání třídních schůzek z grafů vyplývá, že ve většině případů se jak v běžných, tak v alternativních/innovativních školách schůzky konají pouze ve třídě. I když v alternativních/innovativních školách z 21 % méně často než v běžných školách.

Často se mezi odpověďmi objevoval jako místo konání online prostor. Ve většině případů šlo o online schůzky v době pandemie Covidu 19, ale předpokládám, že toto procento by bez pandemie odpovědělo, že schůzku také konalo pouze ve třídě.

Mile mě překvapilo, že celkem 23 % respondentů z alternativních/innovativních škol koná, nebo konalo své třídní schůzky někde ve venkovním prostředí, mezi odpověďmi byla školní zahrada, hřiště, park, sluneční lázně, sportovní areál, či altánek před školou.

Myslím, že občasná změna místa konání schůzek je příjemná a zvláště, když je venku hezky a svítí sluníčko, rodiče raději přijdou na schůzku, která je na čerstvém vzduchu v přírodě než uvnitř ve třídě.

Otázka číslo 8: Jsou Vaše třídní schůzky spíše formálním či neformálním setkáním s rodiči?

Graf 8 - Formálnost třídních schůzek

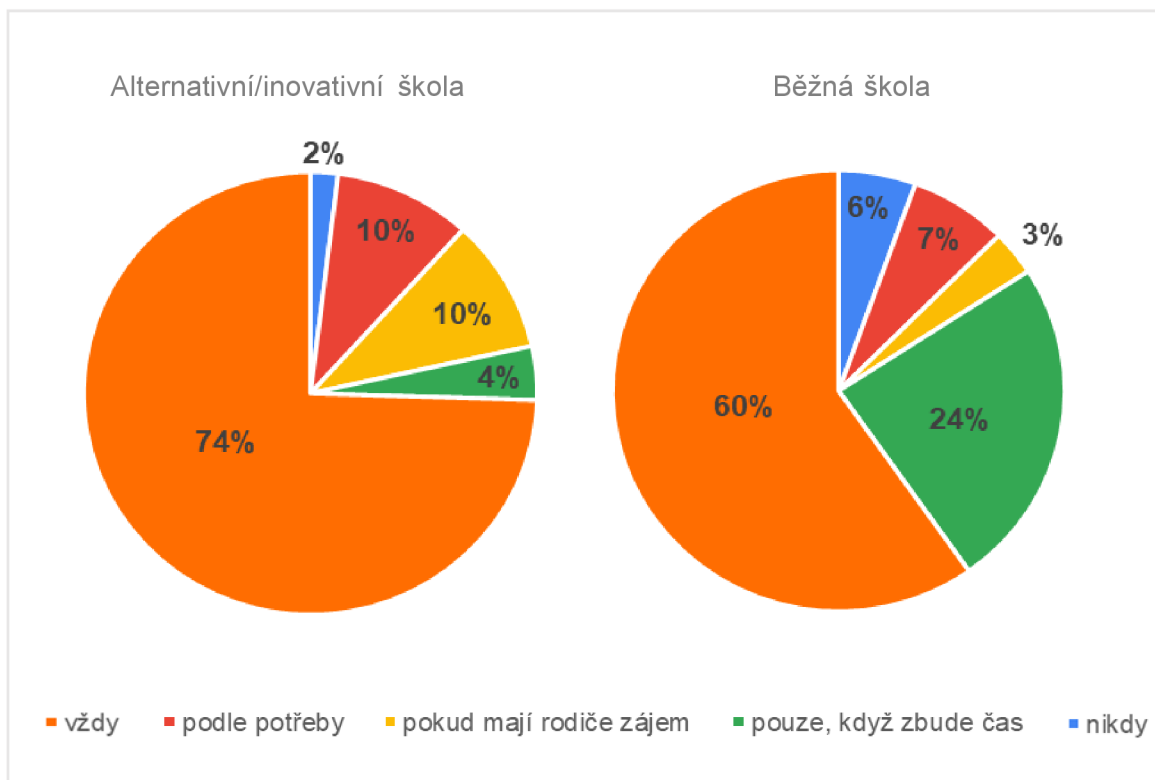
Komentář:

Tento graf ukazuje formálnost třídních schůzek. Respondenti z obou typů škol mají za to, že jejich schůzky s rodiči jsou z 50 % spíše neformální záležitostí a mimo běžné záležitosti školy si s rodiči povídají i jako přátelé.

V alternativních/innovativních školách se ještě z 21 % jedná o kombinaci formální a neformální schůzky, to už neplatí v běžných školách, kde respondenti jako kombinaci obou odpovídali jen v 5 %. Zbylá procenta v běžné škole zastupuje formální schůzka, kde se řeší pouze záležitosti školy a prospěchu dítěte, a to až z 42 %. Poslední 3 % doplňuje aktuální situace, která se na schůzkách řeší, a také konkrétní vztahy s jednotlivými rodiči.

V alternativní/innovativní škole rozhoduje vztah s rodiči a aktuální situace o formálnosti schůzek dokonce z 8 %. Z 20 % hodnotí respondenti schůzky jako formální.

Otázka číslo 9: Ukazujete v průběhu schůzky rodičům práce jejich dětí (výrobky, sešity, ...)?

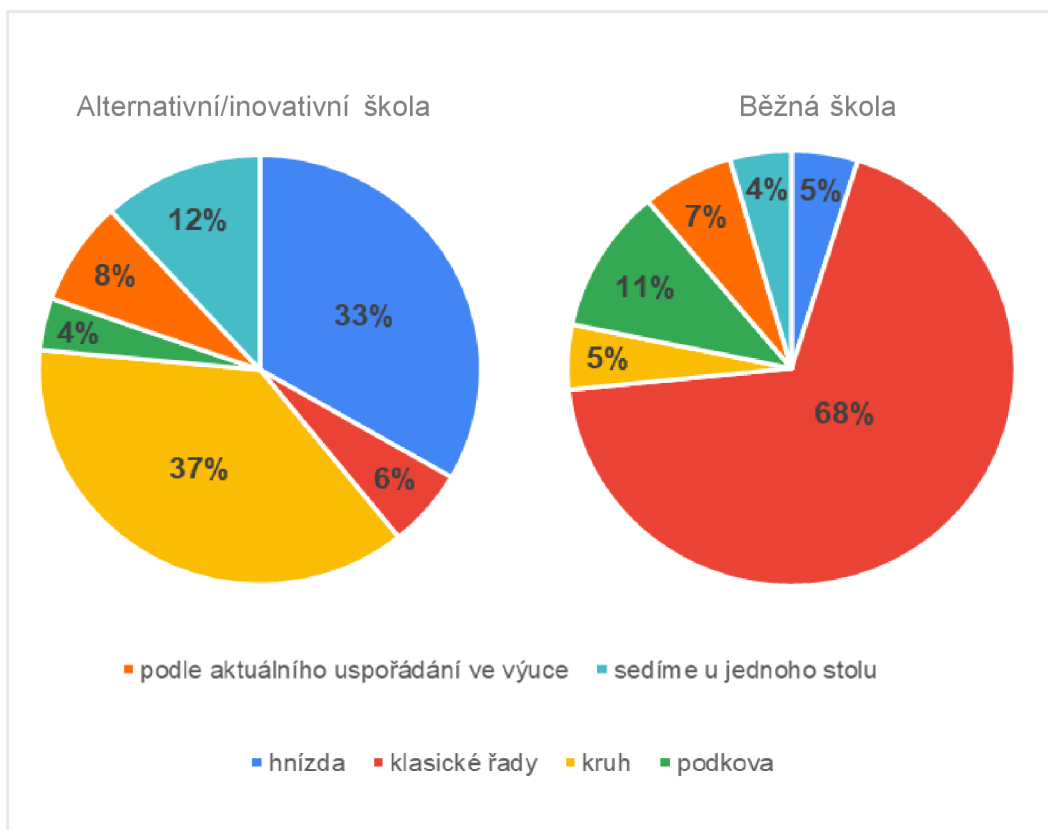
Graf 9 - Prezentace práce dětí rodičům

Komentář:

Graf prezentování prací dětí jejich rodičům ukazuje, že v alternativní/innovativní škole ukazují rodičům práce jejich dětí ze 74 % vždy a celkem ve 14 % podle rodičů, potřeby a času schůzky. To znamená, že jen ve 2 % odpovědí práce rodičům neukazují nikdy.

Naproti tomu v běžných školách práce nikdy neukazují v 6 %, což není až ta závratné procento, ale je to o něco málo větší procento než v alternativních/innovativních školách. Vždy ale ukazují práce v 60 %, což je pozitivní. I když by rodiče měli sešity svých dětí vidět pravidelně doma, při domácích úkolech, nebo učení se s dítětem, i tak jim je na třídních schůzkách práce žáků prezentována, což hodnotím jako klad.

Otázka číslo 10: Máte při třídních schůzkách jiné než klasické (řady) uspořádání lavic?

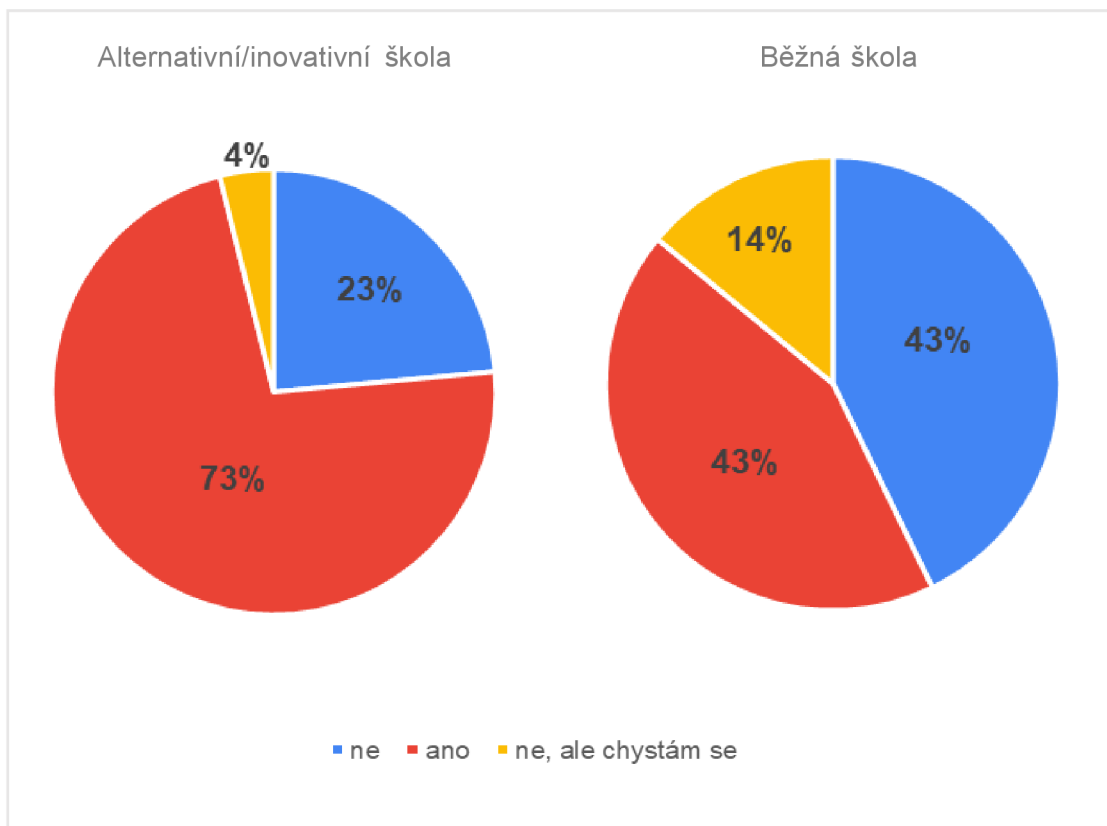
Graf 10 - Uspořádání lavic při třídních schůzkách

Komentář:

Zde je na grafu vpravo vidět, že na školách běžného typu stále převládá klasické rozestavení lavic (68 %), kdy rodiče sedí na místech svých žáků a učitel jim sděluje informace hromadnou formou. Tento typ rozestavení lavic staví učitele do pozice autority a rodiče se tak mohou vracet do svých dětských let, kdy seděli sami v lavicích a poslouchali výklad učitele. V ostatních případech se sedí buď v kruhu, u jednoho stolu, nebo v hnízdech. Zde mě překvapilo, že z 11 % odpovědí vyplynulo, že se sedí v podkově.

Naopak v alternativních/innovativních školách se klasické rozestavení lavic objevuje jen v 6 % odpovědí. Nejhojnější zastoupení má kruh (37 %) a hnízda (33 %), která jsou pro práci v alternativních/innovativních školách typická. Ve zbytku procent se sedí při schůzkách u jednoho stolu, v podkově, nebo podle toho, jak jsou zrovna lavice rozestaveny ve výuce.

Otázka číslo 11: Navštívil/a jste kurz či seminář zaměřený na komunikaci?

Graf 11 - Absolvování kurzu zaměřeného na komunikaci

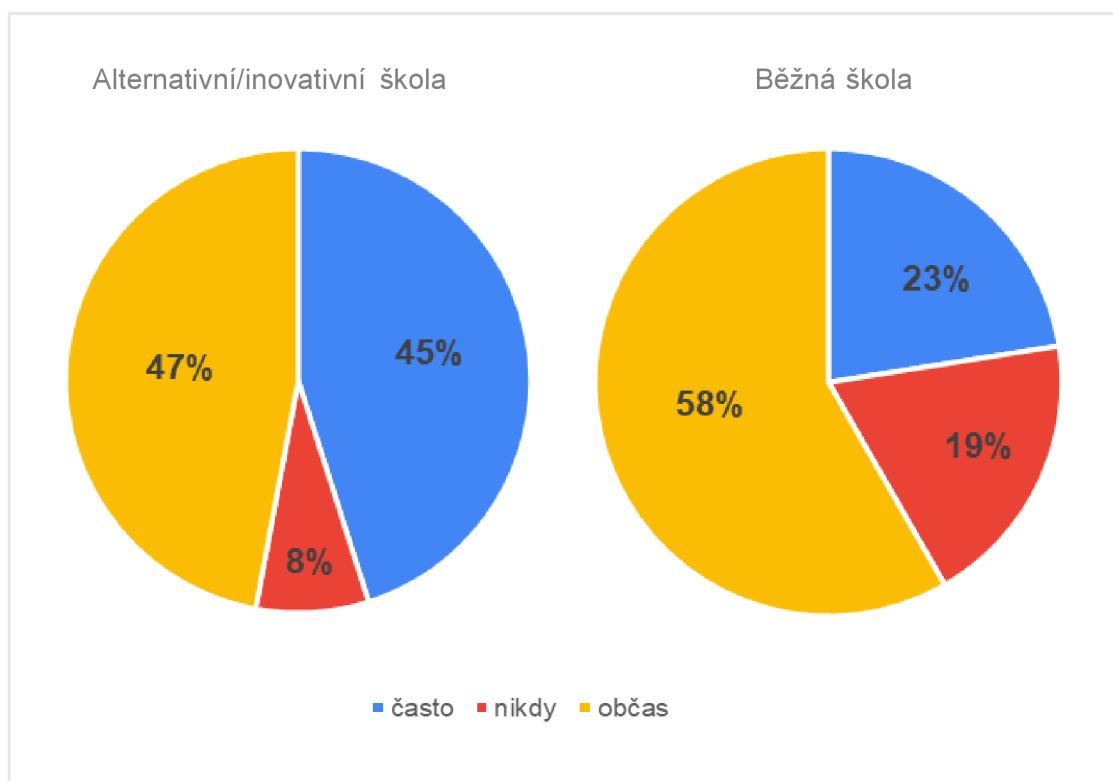
Komentář:

Na tomto grafu se možná ukazuje, proč se v alternativních/innovativních školách cítí učitelé při komunikaci s rodiči lépe a jistěji než na školách běžných.

Na běžných školách učitelé neabsolvovali žádný kurz či seminář týkající se komunikace celkem v 57 %. Naproti tomu v alternativních/innovativních školách pouze ve 27 %, což je ani ne polovina respondentů, co na běžných školách.

V alternativních/innovativních školách absolvovalo kurz nebo seminář 73 % respondentů, což může vypovídat o tom, proč si jsou učitelé těchto škol v komunikaci s rodiči jistější a cítí se při ní lépe než na školách běžných, kde kurz či seminář navštívilo jen 43 % učitelů, kteří vyplnili dotazník.

Otázka číslo 12: Zamýšlíte se nad tím, jak udělat třídní schůzky pro rodiče zajímavější?

Graf 12 - Snaha udělat třídní schůzky zajímavější

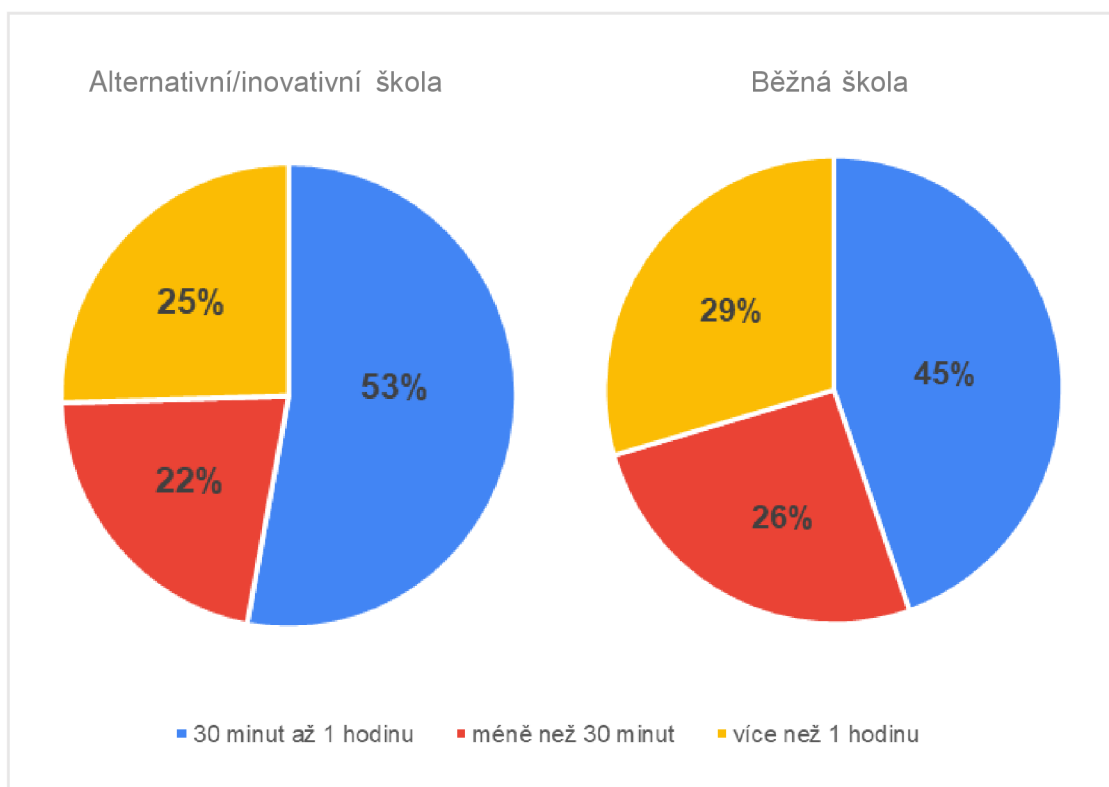
Komentář:

Tato otázka měla zjistit, jak se učitelé zamýšlí nad třídními schůzkami a jestli dělají něco pro to, aby byla schůzka pro rodiče zajímavější a rádi na ni chodili.

V alternativních/innovativních školách se často nad vylepšením třídních schůzek zamýšlí 47 % respondentů a alespoň občas 45 %. Což je celkem přes 90 % učitelů, kterým není jedno, jestli rodiče na jejich třídní schůzku chodí rádi.

Pokud se podívám na graf, který reprezentuje běžné školy, uvidím, že často se nad schůzkou zamýšlí jen 23 % učitelů, což je polovina, co v alternativních/innovativních školách. Pozitivní je, že 58 % respondentů se nad schůzkou zamýšlí alespoň občas. Avšak oproti učitelům v alternativních/innovativních školách se nad schůzkou nezamýšlí nikdy 19 % odpovídajících, což není zanedbatelné procento.

Otázka číslo 13: Jak dlouho průměrně trvá Vaše schůzka s rodiči?

Graf 13 - Doba trvání třídní schůzky

Komentář:

Z grafu vyplývá, že v alternativních/innovativních školách trvá schůzka nejčastěji mezi 30 minutami až 1 hodinou (53 %). Méně než 30 minut trvá schůzka u 22 % respondentů, a naopak více než 1 hodinu trvá schůzka u 25 % odpovídajících.

Na grafu pro běžné školy je vidět, že nejčastěji trvá schůzka stejně jako u druhého typu škol mezi 30 minutami a 1 hodinou, procento je zde ale nižší (45 %). Méně než 30 minut trvá schůzka u 26 % odpovídajících, a více než hodinu trvá schůzka u 29 % respondentů, což je v obou případech větší procento než na školách alternativních/innovativních.

B – Výsledky doplňující metody pozorování

Výsledkem pozorování bylo zjištění, že třídní schůzka v běžné škole probíhala klasickou formou, kde rodiče nedostávali téměř žádný prostor pro dotazy. Mnoho z nich se při schůzce očividně nudilo a jejich zapojení do dění bylo minimální. V hlavní roli schůzky byla paní učitelka.

Při pozorování na alternativní/innovativní škole jsem vyzorovala, že během schůzky panovala uvolněná atmosféra. Maminka chlapce se zapojovala do průběhu schůzky, mluvila jak s dítětem, tak s paní učitelkou. Ta jí také dávala dostatečný prostor pro vyjádření a případné dotazy.

Podrobněji pozorování rozebírám v závěrečném vyhodnocení celého průzkumu.

4.6 Závěrečné vyhodnocení průzkumu, diskuse a limity

V průzkumu k mé diplomové práci jsem použila metodu dotazníkového šetření a doplňující metodu pozorování.

Následuje závěrečné vyhodnocení použitých metod.

4.6.1 Shrnutí výsledků metody dotazníkového šetření

V této kapitole závěrečného shrnutí průzkumu se vyjadřuji k výzkumným otázkám a hypotézám.

VO č.1 - Jsou třídní schůzky v běžných základních školách převážně vedeny klasickou formou?

Ano, výzkum prokázal, že klasickou formou jsou třídní schůzky vedeny častěji na běžných školách než na školách alternativních/innovativních.

H č.1 - V běžných základních školách bude třídní schůzka převážně vedena klasickou formou zatímco ve školách alternativních/ inovativních bude vedena převážně formou triád.

Pro potvrzení nebo vyvrácení této hypotézy jsem sledovala otázky číslo 1., 5., 7., a 10. U těchto otázek jsem sledovala odpovědi, které odpovídají klasické formě vedení třídních

schůzek, tj. preferovaným typem schůzky je společná schůzka všech rodičů, na schůzkách nejsou nikdy přítomné děti, schůzky se konají pouze ve třídě a uspořádání lavic je klasické (řady).

Otázka č. 1. Jaký typ třídní schůzky preferujete?

→ sledovaná odpověď: společná schůzka všech rodičů (klasická)

Otázka č. 5. Jsou na třídní schůzce přítomny děti?

→ sledovaná odpověď: nikdy

Otázka č. 7. Uskutečnil/a jste třídní schůzku na jiném místě než ve třídě?

→ sledovaná odpověď: ne, pouze ve třídě

Otázka č. 10. Máte při třídních schůzkách jiné než klasické (řady) uspořádání lavic?

→ sledovaná odpověď: klasické řady

Následuje tabulka pro lepší přehlednost získaných dat.

Tabulka 3 – Data k první hypotéze

	alternativní/innovativní školy	běžné školy
odpověď na otázku č. 1. společná schůzka všech rodičů (klasická)	22 %	33 %
odpověď na otázku č. 5. Nikdy	22 %	50 %
odpověď na otázku č. 7. ne, pouze ve třídě	67 %	88 %

	alternativní/innovativní školy	běžné školy
odpověď na otázku č. 10. klasické řady	6 %	68 %

Komentář:

Z tabulky č. 1 jasně vyplývá, že se sledované odpovědi odpovídající klasické formě vedení třídních schůzek vyskytují ve vyšších procentech u škol běžného typu, u odpovědi na otázku číslo 1 je toto procento vyšší o 11 %, u odpovědi na otázku číslo 5 o 28 %, u otázky číslo 7 o 21 % a u otázky číslo 10 dokonce o 62 %.

První hypotéza, kterou jsem si stanovila se potvrdila. Na školách běžného typu se třídní schůzky vedou častěji klasickou formou než na školách alternativních/innovativních.

Pozitivem je, že spousta respondentů běžných škol již nepreferuje klasický typ třídní schůzky a snaží se schůzky směřovat k jiným typům, např. schůzkám individuálním, a v některých případech jsou schůzkám přítomné i děti, což rozvíjí jejich komunikační schopnosti.

Porovnání s jinými průzkumy

Mé výsledky potvrzuje i průzkum, který v rámci své diplomové práce z roku 2020 prováděl Ing. Petr Mutina. Z jeho šetření vyplynulo, že nejhojněji používaným typem třídní schůzky je stále klasická hromadná třídní schůzka. Uvádí, že schůzky za účasti dítěte jsou pro učitele náročné na přípravu, a proto volí jiné možnosti schůzky. (Mutina, 2020)

Z dalšího průzkumu Martiny Radovnické, která jej vedla také v rámci své diplomové práce můžeme vyčíst obrovské procento respondentů, kteří odpověděli, že na třídní schůzce nejsou nikdy přítomné děti. Tento průzkum zjišťoval stav pouze na běžných školách, proto je zde procento ještě vyšší než v mém průzkumu. (Radovnická, 2009)

VO č.2 - Je komunikace učitelů s rodiči v alternativních/innovativních školách jistější?

Ano, na základě průzkumu se prokázalo, že učitelé si jsou v alternativních/innovativních školách o trochu jistější v komunikaci s rodiči než na školách běžných. Rozdíl však není tak velký, ačkoli procento absolvování kurzů komunikace je v běžných školách mnohem nižší než ve školách alternativních/innovativních.

H č.2 - V alternativních/innovativních školách budou učitelé jistější v komunikaci s rodiči, i proto, že navštěvují kurzy zaměřené na komunikaci častěji než na běžných školách.

Pro potvrzení nebo vyvrácení této hypotézy jsem sledovala otázky číslo 2. a 11. U těchto otázek jsem se zaměřovala na to, kolik respondentů se při komunikaci s rodiči cítí dobře vždy a kolik z nich navštívilo nějaký kurz či seminář zaměřený na komunikaci.

Otázka č. 2. Cítíte se při komunikaci s rodiči dobře a jistě?

→ sledovaná odpověď: vždy

Otázka č. 11. Navštívil/a jste kurz či seminář zaměřený na komunikaci?

→ sledovaná odpověď: ano

Následuje tabulka pro lepší přehlednost získaných dat.

Tabulka 4 – Data k druhé hypotéze

	alternativní/innovativní školy	běžné školy
odpověď na otázku č. 2. vždy	45 %	43 %
odpověď na otázku č. 11. ano	73 %	43 %

Komentář:

V tabulce č. 2 je možné vidět, že jistota a dobrý pocit v komunikaci s rodiči je téměř srovnatelný u obou typů škol, i když o 2 % lépe jsou na tom alternativní/innovativní školy. Zajímavý je ale výsledek navštívených kurzů, kde je rozdíl daleko větší a to 30 %.

Druhá stanovená hypotéza se potvrdila, ale ne tak jednoznačně, jako hypotéza první. U alternativních/innovativních škol je procento respondentů, kteří navštívili nějaký kurz či seminář zaměřený na komunikaci sice výrazně vyšší, dobrý pocit a jistota při komunikaci však v těchto školách převyšuje školy běžné jen minimálně. Zajímavé by tedy mohlo být dívat se na tento aspekt ještě z pohledu let praxe a zjišťovat, jaký mají léta praxe na jistotu v komunikaci vliv.

I při pozorování jsem vnímala rozdíly učitelek v komunikaci s rodiči, zatímco paní učitelka z běžné školy mluvila rychle, paní učitelka v alternativní/innovativní škole mluvila pomalu a klidně. (viz. Příloha B a D)

Porovnání s jinými průzkumy

Šetření Martiny Radovnické ukazuje, že přes 50 % jejích respondentů odpovědělo, že nenavštívilo žádný kurz, který by se zabýval komunikací z toho vyplývá, že se 30 % respondentů necítí dobře při komunikaci s rodiči a přes 50 % se potýká s trémou, když má s rodiči hovořit. (Radovnická, 2009)

Z mého průzkumu jsem získala příznivější data, ale procenta navštívených kurzů se téměř shodují. Respondenti se však v současné době necítí tak nejistě, jak tomu bylo v roce 2009 v průzkumu Radovnické.

VO č.3 - Je na školách alternativních/innovativních lepší spolupráce a zapojení rodičů než na školách běžných?

Ano, na základě dotazníku vyplývá, že alternativní/innovativní školy se o zpětnou vazbu a názory rodičů zajímají daleko více než učitelé na běžných školách.

H č.3 - V běžných školách bude kladen menší důraz na spolupráci s rodiči a jejich aktivní zapojení, než je tomu na školách alternativních/innovativních.

Pro potvrzení nebo vyvrácení této hypotézy jsem sledovala otázky číslo 3., 6., 9. U těchto otázek jsem sledovala vysokou účast rodičů na třídních schůzkách, pravidelné vytváření dotazníku pro rodiče učitelem nebo školou či prostor pro vyjádření na schůzkách a prezentování práce dětí rodičům na schůzkách.

Otázka č. 3. Jak velká je účast rodičů na třídních schůzkách?

→ sledovaná odpověď: více jak 75 %

Otázka č. 6. Vytváříte dotazníky pro rodiče, které by zjišťovaly jejich pohledy na výuku (spokojenost, připomínky, návrhy)?

→ sledovaná odpověď: vždy + vytváří škola + nechávám rodičům prostor na schůzkách

Otázka č. 9. Ukazujete v průběhu schůzky rodičům práce jejich dětí (výrobky, sešity, ...)?

→ sledovaná odpověď: vždy

Následuje tabulka pro lepší přehlednost získaných dat.

Tabulka 5 - Data k třetí hypotéze

	alternativní/innovativní školy	běžné školy
odpověď na otázku č. 3. více jak 75 %	74 %	75 %
odpověď na otázku č. 6. vždy + vytváří škola + nechávám rodičům prostor na schůzkách	47 %	19 %

	alternativní/innovativní školy	běžné školy
odpověď na otázku č. 9. vždy	74 %	60 %

Komentář:

Tabulka č. 3 ukazuje, že třídní schůzky ve vyšších počtech navštěvují rodiče obou typů škol téměř shodně. Což naznačuje, že o třídní schůzky rodiče mají zájem a hojně na ně chodí. Co se týká dotazníků, které umožňují rodičům sdělovat připomínky, návrhy a podávat učitelům a škole zpětnou vazbu, výrazně vedou alternativní/innovativní školy a to o 28 %. Na třídních schůzkách také o 14 % více rodičům ukazují práce a výrobky jejich dětí než na školách běžných.

I třetí hypotéza, kterou jsem si stanovila se také potvrdila. V Alternativních/innovativních školách zjišťují pocity rodičů z výuky mnohem častěji než na školách běžných. Také to, co se ve škole odehrává prezentují rodičům více na školách alternativních/innovativních.

Větší zapojení rodičů přímo na třídních schůzkách jsem viděla i při pozorování, kde na běžné škole byla aktivita rodiče téměř nulová. Oproti tomu v alternativní/innovativní škole se rodič do schůzky aktivně zapojoval a na konci dostal i list, kde může napsat připomínky a zpětnou vazbu. (*viz. Příloha D a F*)

K dobru běžným školám musíme však nechat, že dotazníky, kde rodiče mohou psát své připomínky a zpětnou vazbu již také některé školy tohoto typu zavedly, což je pozitivní zjištění na závěr.

Porovnání s jinými průzkumy

V průzkumu Jany Říhové, který byl součástí její práce, zjišťovala mimo jiné účast rodičů na třídních schůzkách. Zjistila, že účast rodičů je na jejich zkoumaných školách celkem vysoká a pohybuje se mezi 50-90 % (Říhová, 2009). Což téměř přesně odpovídá výsledkům z mé práce.

Radovnická ve svém průzkumu také zjišťovala účast rodičů na třídních schůzkách a zjistila, že se 40 % respondentů jejího průzkumu potýká s nízkou účastí rodičů na schůzkách. Uvádí, že problémem může být možná fakt, že jsou schůzky pro rodiče nezajímavé a nemají chuť na ně chodit. (Radovnická, 2009)

Dle mých zjištěných dat není neúčast rodičů na třídních schůzkách vysoká a spíše mě překvapilo, že na třídní schůzky chodí poměrně vysoké procento rodičů. Může to vypovídat o tom, že kvalita schůzek už v současné době není tak špatná, jak tomu mohlo být před 14 lety, kdy Radovnická průzkum prováděla.

Limity

Na počátku získávání odpovědí z dotazníku jsem se potýkala s velkou neochotou dotazník vyplnit. Problémem mohlo být to, že se dotazník k učitelům možná skrze ředitele škol ani nedostal. Ředitelům každý den chodí do schránek velké množství zpráv a je možné, že moje prosba o přeposlání dotazníku učitelům někde mezi poštou propadla, nebo na přeposlání nenašli ředitelé čas a chuť.

Další limity mého výzkumu spatřuji ve velikosti výzkumného souboru, který není dostatečně velký pro vytvoření obecných závěrů.

4.6.2 Shrnutí výsledků z doplňující metody pozorování

Třídní schůzka v běžné škole – klasický typ schůzky

Schůzka v běžné škole, kterou jsem navštívila byla vedena klasickým způsobem. Postupně do třídy začali chodit rodiče a sedali si na místa svých dětí podle písanek, které leželi na lavici. Ve tři hodiny odpoledne schůzka začala, hlavní slovo měla paní učitelka. Na můj vkus mluvila celkem rychle a nedávala vůbec prostor rodičům na jakékoli dotazy. Sem tam ji do řeči skočila paní asistentka, jinak měla hlavní slovo celou schůzku pouze paní učitelka.

Rodiče měli k dispozici letáček s informacemi (*Příloha C*), který jak se později ukázalo, byl osnovou celé schůzky. Jednotlivé body na letáčku paní učitelka postupně probírala. Přišlo mi trochu zbytečné se u každého bodu na tak dlouhou dobu zastavovat a

komentovat ho, když bylo na letáčku všechno jasně napsané, podle mého názoru šlo o ztrátu času, protože vše, co paní učitelka říkala si mohli rodiče sami přečíst.

Při vysvětlování učiva i přihlášení do Bakalářů, které teď škola začíná používat, paní učitelka s rodiči mluvila jak s dětmi. Jen přihlášení do Bakalářů ukazovala třikrát a vysvětlovala rodičům, jak zadat do kolonky uživatelské jméno své jméno a do kolonky heslo, přidělené heslo. Působilo to na mě komicky.

Co se týče atmosféry schůzky bylo vidět, že rodiče jsou absolutně pasivní. Pouze seděli v lavicích a mlčeli. Někteří rodiče na sebe pokukovali a usmívali se, někteří dokonce vzdychali. Myslím, že schůzka byla docela dlouhá a informace, které na ní byli rozebírány, nemusela paní učitelka řešit tak podrobně.

Po společné části schůzek, část rodičů odešla a zůstali rodiče, kteří se chtěli zeptat přímo na své dítě. Svě děti rozebírali s paní učitelkou přímo ve třídě za přítomnosti ostatních zbylých rodičů, bez jakéhokoli soukromí.

Pokud bych měla schůzku shrnout, myslím, že byla příliš dlouhá. Navíc informace, které se rodiče dozvěděli si mohli vesměs přečíst na letáčku. I přes to všechno byla účast stoprocentní, což mě velice překvapilo.

Třídní schůzka v alternativní/innovativní škole – triády

Schůzku v alternativní/innovativní škole jsem navštívila ve škole s programem Začít spolu. Zde probíhají schůzky formou triád, a to již od první třídy. Na třídní schůzku přišla se svým dítětem maminka. Paní učitelka se s maminkou přivítala a atmosféra byla velmi přátelská. Paní učitelka hned mamince nabídla čaj, kávu nebo vodu a připravené měla i sušenky.

Na úvod provedl chlapec maminku po třídě a vše jí ukázal. Maminka se o vybavení ve třídě zajímala a chlapec ji ukázal i některé své výrobky a výkresy. Poté se přesunuli k paní učitelce. Lavice byly uspořádány do hnízd (center). Paní učitelka hned na začátku řekla mamince, že kdyby se chtěla na cokoli zeptat, může do schůzky zasáhnou. Na lavici měla paní učitelka připravené sebehodnocení chlapce (*Příloha E*), které sám vypracoval, ten ho hezky okomentoval a paní učitelka nemohla než souhlasit, řekla že chlapec vše hezky vystihnul a přidala svůj pohled na věc.

Poté měla prostor na vyjádření také maminka, řekla, jak vidí učení ze svého pohledu z domu. Paní učitelka ještě maminku vybídla, že pokud by měla nějaké připomínky, ať se neváhá ozvat. Následoval list s pastelkou (*Příloha F*) a začínal chlapec, který se měl za něco pochválit, paní učitelka mamince vysvětlila, že to chce proto, že některé děti mají problém sebe sama pochválit. Poté pochválila chlapce paní učitelka a pak už byl prostor po pochvalu od maminky.

Paní učitelka rodiče nenutí do pochval přímo na schůzkách, nechává rodičům si papír s pochvalou odnést domů, a zde můžou rodiče svou pochvalu v klidu napsat. Papír chce poté paní učitelka vidět a dopíše zde svou pochvalu, kterou už dítěti sdělila na schůzce ústně.

Schůzka trvala také celkem dlouho, i když o polovinu kratší dobu než schůzka v běžné škole. Na rozdíl od schůzky v běžné škole jsem se ale vůbec nenudila, schůzka hezky plynula. Ve třídě byla příjemná atmosféra, několikrát se spolu všichni společně zasmáli. Byl dostatečný prostor pro dotazy a hlavní slovo bylo spíše než na paní učitelce na chlapci, kterého paní učitelka pouze naváděla.

Limity

Pozorování se nemusejí chovat autenticky, pokud není pozorování skryté a jsme s účastníky předem domluvení. Můžou se tak předem připravit a dělat věci, které běžně nedělají, nebo se chovat jinak, než když by je nikdo nepozoroval.

Dalším limitem je možnost zkreslení pozorovaného subjektivním pohledem jedince. Každý má svůj vlastní pohled na věc a několik lidí může stejnou situaci vnímat jinak.

4.7 Doporučení pro pedagogickou praxi

V této kapitole představím na základě zjištěných dat z průzkumu a poznatků z nejrůznějších publikací doporučení pro pedagogickou praxi, které by mohlo sloužit, jako návod při realizaci první schůzky na základních školách, které jsou připravené změnit staré zavedené schůzky a nahradit je schůzkou moderní, které se účastní i dítě.

Návrh úvodní schůzky s přítomností dětí

Před schůzkou

- Paní učitelka připraví pozvánku, kterou všem rodičům včas rozešle na email.
- V den schůzky paní učitelka připraví práce dětí, které bude rodičům prezentovat, připraví ve třídě drobné občerstvení, uspořádá židle do podkovy, aby na sebe všichni viděli, vytiskne rodičům důležité informace.

Samotná schůzka

- Paní učitelka se přivítá s každým rodičem zvlášť, nabídne mu občerstvení a nechá ho posadit se i s dítětem.
- Na začátek schůzky předvedou děti krátké divadlo, které se předem s paní učitelkou naučí, poté se přejde k představení programu schůzky.
- Rodiče se se svým dítětem navzájem představí ostatním. Stačí několik málo slov, představovat může dítě, pokud se rodič stydí.
- Rodiče dostanou dotazník, ve kterém bude očekávání od školy, od učitele, ohledně výuky, dále jejich připomínky a návrhy.
- Poté se proberou záležitosti celé třídy, paní učitelka by měla začínat pozitivními věci a poté záležitostmi, které se nedaří. K věcem chování ve třídě by se měl vyjádřit postupně každý žák.
- Vyzdvižení každého žáka, co daný žák dělá pro třídu jako celek.
- Domluva na individuálních schůzkách (forma schůzek, četnost)
- Prostor pro závěrečné otázky a dotazy. (možno i písemné dotazy)
- Poděkování za účast, vyzvání rodičů ke spolupráci.

Závěr

Diplomová práce se zabývala spoluprací školy s rodinou a zaměřila jsem se na třídní schůzky v komparaci běžné a alternativní/innovativní školy. Před zpracováním této práce jsem si stanovila cíl, zjistit a komparovat vedení třídních schůzek ve výše uvedených školách a navrhnout netradiční formu vedení třídní schůzky, který jsem splnila.

V první části práce jsem se zabývala teoretickým podkladem, ze kterého jsem načerpala spoustu zajímavých informací. Snažila jsem se popsat formy spolupráce a ukázat, kde spolupráce dobře funguje, také jsem se snažila poukázat na chyby v komunikaci, kterým je potřeba předcházet. Na závěr jsem rozebrala několik typů třídních schůzek.

Průzkum se formou dotazníkového šetření nakonec dostal k více respondentům, než jsem na začátku předpokládala. Velmi mě překvapilo, s jakým nezájmem a neochotou vyplnit krátký dotazník jsem se na počátku setkala. Později jsem zase byla šťastná, s jakou ochotou vyplňovali respondenti dotazník na sociální síti. Ukázalo se, že sociální sítě mají opravdu velký dosah a mohou být pro něco dobré. Co se týká samotného vyhodnocení průzkumu, na začátku jsem si vytyčila tři hypotézy, které se všechny potvrdily. I tak mě příjemně překvapilo, kolik učitelů v běžných školách už k třídním schůzkám přistupuje jiným způsobem a snaží se je pro rodiče dělat atraktivnější a hlavně přínosnější.

V rámci práce jsem také jako doplnění využila metodu pozorování, díky které jsem se dostala na dvě třídní schůzky. Jedna schůzka byla v běžné základní škole a probíhala klasickou formou, druhá schůzka byla na škole alternativní/innovativní a byla vedena formou triády, učitel-rodíč-žák. Obě schůzky jsem pečlivě sledovala a snažila se pochytit co nejvíce z atmosféry a průběhu schůzky.

Poslední částí práce je návrh netradiční třídní schůzky, kterou jsem pojmul jako první schůzku ve škole, kde se dosud třídní schůzky vedou klasickým způsobem a učitelé by to chtěli změnit. Doufám, že moje práce některé z takových učitelů inspiruje a rozhodnou se zkusit vést třídní schůzku jinak.

Na závěr práce bych ráda řekla, že není jediný správný způsob vedení třídní schůzky, ale pokud se o danou problematiku bude někdo zajímat, v této práci by měl najít inspiraci a přinejmenším mnoho inspirativních publikací, ze kterých může čerpat.

Seznam pramenů a literatury

ARGYLE, Michaele, TROWER, Peter. (1979). In: VYBÍRAL Zbyněk. *Psychologie komunikace*. 2. vydání. Praha: Portál, 2012. ISBN 9788073673871.

CANGELOSI, James S. *Strategie řízení třídy: Jak získat a udržet spolupráci žáků při výuce*. 5. vydání. Praha: Portál. 2009. ISBN 978-80-7367-650-6.

ČAPEK, Robert. *Škola a rodina*. In: ČAPEK, Robert, LAUERMAN, Marek. PŘÍKAZSKÁ, Irena. VOSMIK, Miroslav. VYHNÁLEK, Jan. *Jak budovat dobrý vztah s rodiči žáků*. 2017. Praha: Raabe. ISBN 978-80-7496-295-0.

ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4640-1.

DYTRTOVÁ, Radmila. KRHUTOVÁ, Marie. *Učitel: Příprava na profesi*. Praha: Grada. 2009. ISBN 978-80-247-2863-6.

FELCMANOVÁ, Alena. *Rodiče – nečekaní spojenci: jak rozvíjet partnerský dialog mezi školou a rodinou*. Praha: Člověk v tísni, vzdělávací program Varianty, 2013. ISBN 978-80-87456-45-3

FĚRTEK, Tomáš. *Rodiče vítáni*. Praha: Yinachi, 2011. ISBN 978-80-904735-2-2.

GAVORA, Peter. *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido. 2005. ISBN 8073151049.

JANIŠ, Karel. *Rodina a škola*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2001. ISBN 80-7041-170-8.

KARGEROVÁ, Jana. KREJČOVÁ, Věra. MAŇOUROVÁ, Zuzana. SOBOLOVÁ, Radka. ŠKARDOVÁ, Mirka. *Kompetentní učitel 21. století: Mezinárodní profesní rámec kvality ISSA*. Praha: Step by Step Česká republika., o. s. 2011. [online]. [cit. 2023-01-26]. Dostupné z: <https://www.zacitspolu.eu/wp/wp-content/uploads/2019/10/kompetentni-ucitel-21.-stoleti.pdf>

KENDÍKOVÁ, Jitka. *Sebeobrana učitele, jak předcházet zbytečným chybám*. In: BRÉDA, Jiří. DANDOVÁ, Eva. KENDÍKOVÁ, Jitka. MERTIN, Václav. *Sebeobrana učitele*. Praha: Raabe. 2017. ISBN 978-80-7496-345-2.

KREJČOVÁ, Věra. *Aktuální témata výchovy a vzdělávání ve škole: Texty pro studijní disciplínu Teorie výchovy*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-391-3.

- KREJČOVÁ, Věra. POCHE KARGEROVÁ, Jana. *Vzdělávací program Začít spolu: metodický průvodce pro I. stupeň základní školy*. 2. aktualizované vydání. Praha: Portál. Step by step. 2011. ISBN 978-80-7367-906-4.
- KŘOVÁČKOVÁ, Blanka. SKUTIL, Martin a kol. *Pedagogický a psychologický slovník: terminologický slovník zaměřený na primární a preprimární vzdělávání*. Hradec Králové: Gaudeamus. 2014. ISBN 978-80-7435-513-4.
- MAREŠ, Jiří. KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita. 1995. ISBN 80-210-1070-3.
- MATÝSKOVÁ, Danuše. Spolupráce rodiny a školy z pohledu rodičů a učitelů. In *Pedagogická orientace* 2005, č. 1, s. 27–36. ISSN 1211-4669.
- MRÁZEK, Daniel. *Třídní schůzky*. Český rozhlas Plus. 2015. [online]. [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/tridni-schuzky-6615222#volume>
- MŠMT *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: MŠMT. 2021. [online]. [cit. 2023-01-29]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>
- MUTINA, Petr. Třídní schůzka na prvním stupni základní školy. [online]. Praha. 2020. 104 stran. [cit. 2023-02-16]. Vedoucí práce PhDr. Jana Poche Kargerová, Ph.D. UK. Katedra primární pedagogiky. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/117496/120357740.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- NELEŠOVSKÁ, Alena. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada. 2005. ISBN 80-247-0738-1.
- PEJCHALOVÁ, Jana. *Třídní schůzky*. [online]. Liberec. 2020. 103 stran. [cit. 2023-01-30]. Vedoucí práce PhDr. Stanislava Exnerová. FP TUL. Katedra filosofie. Dostupné z: https://dspace.tul.cz/bitstream/handle/15240/160061/Diplomova_prace%2C_Tridni_schuzky%2C_Bc._Jana_Pejchalova.pdf?sequence=1
- PERFECT CROWD RESEARCH. *Vztahy rodičů a školy jejich dítěte*. [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: https://www.eduzin.cz/wp-content/uploads/2011/06/Eduin_Vztah_rodicu_a_skoly_jejich_deti_Perfect_Crowd.pdf

POCHE KARGEROVÁ, Jana a kol. *Spolupráce s rodinou a komunitou v programu Začít spolu*. Praha: Pasparta Publishing, 2019. ISBN 978-80-88290-27-8.

PRAŠKO, Ján. PRAŠKOVÁ, Hana. *Asertivitou proti stresu*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1697-8.

PRŮCHA, Jan. WALTEROVÁ, Eliška. MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 3. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Portál, 2001. ISBN 0-7178-579-2.

RABUŠICOVÁ, Milada. ŠEĐOVÁ, Klára. TRNKOVÁ, Kateřina. ČIHÁČEK, Vlastimil. *Škola a (versus) rodina*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3598-6.

RADOVNICKÁ, Martina. *Spolupráce školy s rodinou*. [online]. Hradec Králové. 2009. 86 stran. [cit. 2023-02-16]. Vedoucí práce PaedDr. Vladimíra Hornáčková, PhD. UHK.

Ústav primární a preprimární edukace. Dostupné z:

https://ris.uhk.cz/flexpaper/flexpaper/simple_document.aspx?doc=CDD2597.pdf#page=1

RÝDL, Karel. Znaky dobré školy jako projev kvality. In *Pedagogický výzkum nových možností ve vzdělání*. 2001 Sborník Pdf OU. Ostrava. s. 35–51

ŘÍHOVÁ, Jana. *Třídní schůzky (způsob komunikace školy a rodičů)*. [online]. Brno. 2009. 52 stran. [cit. 2023-02-16]. Vedoucí práce PhDr. Dana Knotová, Ph.D. MU. Katedra pedagogiky. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1405763737.pdf>

SKUTIL, Martin. KŘOVÁČKOVÁ, Blanka. *Diplomová práce a empirický výzkum pedagogických jevů*. Hradec Králové: Gaudeamus. 2006. ISBN 80-7041-428-6.

SMITH, M. J. *Asertivní desatero*. (1980) In: VALIŠOVÁ, Alena. *Asertivita v rodině a ve škole aneb zásady přímého jednání mezi dětmi, rodiči a učiteli*. 3. upravené vydání. Praha: H&H. 1998. ISBN 80-86022-41-2.

ŠEĐOVÁ, Klára. ČIHÁČEK, Vlastimil. *Komunikace: základ vztahů rodiny a školy*. In: RABUŠICOVÁ, Milada. ŠEĐOVÁ, Klára. TRNKOVÁ, Kateřina. ČIHÁČEK, Vlastimil. *Škola a (versus) rodina*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3598-6.

ŠEĐOVÁ, Klára. *Tiché partnerství: vztahy mezi rodiči a učitelkami na prvním stupni základní školy*. In: *Studia paedagogica*. 2009. roč. 14, č. 1, str. [27]-51. ISSN 2336-4521.

ŠTĚCH, Stanislav. VIKTOROVÁ, Ida. *Vztahy rodiny a školy – hledání dialogu*. In: KOLLÁRIKOVÁ, Zuzana. PUPALA, Branislav. *Předškolní a primární pedagogika*. Praha: Portál. 2001. ISBN 80-7178-585-7.

VALIŠOVÁ, Alena. *Asertivita v rodině a ve škole aneb zásady přímého jednání mezi dětmi, rodiči a učiteli*. 3. upravené vydání. Praha: H&H. 1998. ISBN 80-86022-41-2.

VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací*. Praha: Grada. 2008. ISBN 978-80-247-2614-4.

WIKELUND, Karen Reed a Kathleen COTTON. *Parent Involvement in Education* 2017. [online]. [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <http://educationnorthwest.org/sites/default/files/parent-involvement-in-education.pdf>

Seznam příloh

Příloha A - Dotazník pro pedagogy 1. stupně ZŠ.....	69
Příloha B - Pozorování na běžné škole	73
Příloha C - Informační letáček pro rodiče.....	75
Příloha D - Pozorování na alternativní/innovativní škole.....	76
Příloha E - Zhodnocení čtvrtletí pro děti	78
Příloha F - Hodnocení pro učitele, dítě a rodiče	80

Dotazník pro pedagogy 1. stupně základních škol - třídní schůzky

Vážená paní učitelko, pane učiteli,

jsem studentkou 5. ročníku Pedagogické fakulty UHK a ve své diplomové práci se zabývám třídními schůzkami na prvním stupni ZŠ. Tímto Vás žádám o vyplnění tohoto dotazníku, který mi pomůže vytvořit si obrázek o průběhu třídních schůzek na běžných a alternativních/innovativních školách.

Dotazník je zcela anonymní a slouží pouze k účelům mé diplomové práce.

Předem děkuji za Vaši spolupráci a ochotu dotazník pravdivě vyplnit.

S pozdravem Marie Hašková.

Pohlaví *

žena

muž

Na jaké škole působíte? *

běžná základní škola

alternativní/innovativní škola (Začít spolu, Montessori, Waldorfská škola, ...)

Kolik let působíte v pedagogické praxi? *

Text stručné odpovědi

1. Jaký typ třídní schůzky preferujete? *

společná schůzka všech rodičů (klasická)

individuální schůzka

online třídní schůzka

Jiná...

2. Cítíte se při komunikaci s rodiči dobře a jistě? *

- vždy
- občas
- nikdy
- Jiná...

3. Jak velká je účast rodičů na třídních schůzkách? *

- méně než 25%
- kolem 50%
- více jak 75%

⋮

4. Jak předáváte rodičům na třídní schůzce důležité informace (termíny výletů, prázdnin, akcí apod.)? *

- ústně
- na informačním letáčku
- Jiná...

⋮

5. Jsou na třídní schůzce přítomny děti? *

- vždy
- občas
- nikdy

6. Vytváříte dotazníky pro rodiče, které by zjišťovaly jejich pohled na výuku (spokojenost, připomínky, návrhy)? *

- pouze na první schůzku
- vždy
- nikdy
- Jiná...

7. Uskutečnil/a jste třídní schůzky na jiném místě než ve třídě? *

- ne, pouze ve třídě
- Jiná...

8. Jsou Vaše třídní schůzky spíše formálním či neformálním setkáním s rodiči? *

- spíše formální, řešíme pouze záležitosti chodu školy a prospěchu dětí
- spíše neformální, mimo běžné záležitosti školy si s rodiči i přátelsky popovídám
- Jiná...

...

9. Ukazujete v průběhu schůzky rodičům práce jejich dětí (výrobky, sešity, ...)? *

- vždy
- pouze, když zbude čas
- nikdy
- Jiná...

10. Máte při třídních schůzkách jiné než klasické (řady) uspořádání lavic? *

- klasické řady
- kruh
- podkova
- Jiná...

11. Navštívil/a jste kurz či seminář zaměřený na komunikaci? *

- ano
- ne, ale chystám se
- ne

12. Zamýšlíte se nad tím, jak udělat třídní schůzky pro rodiče zajímavější? *

- často
- občas
- nikdy

⋮

13. Jak dlouho průměrně trvá Vaše schůzka s rodiči? *

- méně než 30 minut
- 30 minut až 1 hodinu
- více než 1 hodinu

Záznam z pozorování schůzky v běžné základní škole

Třídní schůzka se konala v malém městě v Královéhradeckém kraji. Jedná se o běžnou, plně organizovanou malou školu, která má jednu třídu každého ročníku. Třídní schůzku jsem navštívila v 1. třídě 22. listopadu 2022.

Třída byla vyzdobená výkresy žáků, všude visela písmenka a čísla a působila ne mě velice příjemně. Lavice byly uskupeny klasicky ve dvou řadách a na každé lavici byla položena písanka.

První rodiče začali přicházet již 15 minut před oficiálním zahájením schůzek. Sedli si do lavice a prohlíželi si písanku svého dítěte. Třídní schůzka začala v 15:30 přesně. Přítomno bylo 14 rodičů z 16.

Paní učitelka na úvod všechny přivítala a rozdala jim letáček s informacemi, na kterém byli všechny důležité termíny a informace k učivu. (*Příloha C*) Tento letáček se později ukázal, jako osnova třídní schůzky, protože vše, co je napsáno na letáčku bylo předmětem třídní schůzky a paní učitelka se ke každému jednotlivému bodu vyjádřila. Nejdříve se probírali akce, které se budou konat v nejbližším měsíci. Hlavní slovo měla paní učitelka, mluvila velmi rychle a rodiče pouze seděli v lavicích a poslouchali. Paní učitelka nedávala vůbec prostor pro dotazy.

Mezitím lavice procházela paní asistentka, která vyžadovala od každého rodiče podpis, že je na schůzce přítomen a zároveň rodičům předávala přihlašovací údaje k Bakalářům, jejichž obdržení museli také podepsat.

Následovala část o učivu, paní učitelka vysvětlovala rodičům, jak se s dětmi učí psát, číst a počítat. U každého předmětu se zdržela a vysvětlovala rodičům, jak se s dětmi doma učit, na co si dávat pozor a v čem děti opravovat. Apelovala na správné sezení a držení tužky při psaní, doporučila rodičům, jaké pero mají dětem pořídit. Několikrát rodičům zopakovala, že musí s dětmi doma číst, každý den. Vysvětlovala také metodu, kterou se děti ve škole učí číst, jak písmenka, tak slabiky. Poté paní učitelka přešla na matematiku, kde hlavně apelovala na rozkládání čísel. Po každém vysvětlení daného učiva následovalo ujištění, že rodiče vše pochopili ve formě „jó?“.

Téměř v polovině třídní schůzky přišli ještě další dvě maminky, které byli na třídních schůzkách u svých starších dětí a přeběhli na druhou schůzku.

Následovala pasáž o domácích úkolech a apelu na rodiče, aby každý úkol podepsali. Paní učitelka také prosila rodiče, aby včas omlouvali děti ze školy, pokud vědí, že nepřijdou. Zdůvodnila to strachem o děti a nevědomostí, jestli se něco nestalo. Až po tomto bodu třídních schůzek, se paní učitelka zeptala, jestli má někdo nějaký dotaz. Jediný dotaz měla jedna maminka a týkal se nezapisování domácích úkolů do notýsku, to paní učitelka vysvětlila tak, že nechce vše dětem psát a chce je nechat si zodpovídat za své věci. Domácí úkol si děti pouze kroužkují v pracovním sešitě, mamince vadilo, že musí sešitem listovat a hledat, kde je zakroužkované cvičení.

Dalším bodem schůzek byla elektronická žákovská knížka – Bakaláři, na kterou škola přechází. Paní učitelka rodičům vysvětlila, jak se mají do Bakalářů přihlásit, vysvětlila to pětkrát a na interaktivní tabuli jim ukázala, kam mají zadat jméno a heslo pro přihlášení.

Po Bakalářích následovalo ještě vysvětlení, proč rodiče musí podepisovat jakoukoli vybranou částku z třídního fondu, protože to chce školní inspekce a zvolení dvou zástupců do SRPŠ, nikdo z rodičů o tuto funkci nejevila zájem, nakonec se dvě maminky nechali přemluvit a zapsali se.

Maminka, která přišla pozdě se ještě doptávala na to, o co přišla. Paní učitelka tak znovu ukazovala, jak mají děti číst a někteří rodiče už ze schůzky odcházeli. Po tom, co paní učitelka vše znovu vysvětlila, poděkovala rodičům za účast a řekla jim, že kdy by chtěl ještě řešit individuálně své dítě, může počkat. Tato společná část třídní schůzky trvala 55 minut.

Osm rodičů ještě zůstalo ve třídě a šlo se doptat paní učitelky na své dítě. S paní učitelkou vše řešili před ostatními rodiči a tato individuální část trvala ještě 25 minut. Schůzky se tedy nakonec účastnili všichni rodiče, i když dvě maminky přišly později a celkový čas schůzky byl 1 hodina 20 minut.

TŘÍDNÍ SCHŮZKA 1. třída 22. 11. 2022

Termíny akcí:

- 2. 12. Vánoční trhy (výtěžek z prodeje zůstane ve třídě)
- 5. 12. Mikuláš ve škole
- 21. 12. Třídní besídka (přinést sáček čaje, cukr, hrneček, trochu cukroví)
- 22. 12. Ředitelské volno (čtvrtek)
- 23. 12 – 2. 1. Vánoční prázdniny (vyučování začne v úterý 3. ledna)
- 24. 1. – 5. 4. Plavání

Únor - Lyžařská školička

Informace k učivu:

Psaní - píšeme tužkou č. 2, v penále mít ještě jednu náhradní, ořezané! Postupně budeme přecházet na psaní perem (doporučuji obyčejné Tornádo, ne gumovací)
- dbát na správné držení tužky, netlačit, dodržovat sklon písma, mezery, úpravu

Čtení – čtení slabik by už mělo být jisté, slova čteme po slabikách

- **doma trénujeme čtení každý den!** (10 – 15 min.)

- prosím, podpisujte i čtení

Matematika – procvičovat sčítání a odčítání, rozklady čísel, čteme příklady
- kdo potřebuje, používá názor (prsty, počítadlo, pastelky)

Domácí úkoly - čtení je automaticky každý den, plus další úkol (dávám každý den, kvůli procvičení učiva, aby rodiče měli představu, co ve škole probíráme, a aby popřípadě zjistili, které učivo by měli s dětmi procvičovat.) Prosím, podpisujte dŮ.

Nepřítomnost – omlouvejte předem známé návštěvy lékaře. **Zasílání úkolů** – ale musí mít doma sešity, do emailu mi napište, po kom je mohu poslat nebo se pro ně stavte. Pracujte s dětmi průběžně, nenechávejte to až na poslední den, kdy je doma. Za den toho udělají dost – pracují 4 hodiny.

Bakaláři – elektronická žákovská knížka – bude probíhat zkušební provoz, známky budou i v Notýsku.

Kontrola malých notýsků a ŽK, prosím, vše podepisovat, do ŽK zapisovat nepřítomnost.

Prohlížejte dětem aktovky, posílám jen sešity s úkoly.

Internetové stránky k procvičování učiva:

<http://www.rysava.websnadno.cz>

<https://skolakov.eu/>

<http://www.onlinecviceni.cz/>

Záznam z pozorování schůzky v alternativní/innovativní základní škole

Třídní schůzka se konala ve větším městě v Královéhradeckém kraji. Jedná se o alternativní/innovativní, plně organizovanou velkou základní školu. Která má celkem 26 tříd. Třídní schůzka se konala v 1.B, 30. listopadu 2022.

Jelikož jde o školu s programem Začít spolu, schůzka byla vedena formou triády (učitel, žák, rodič). Třída byla velká a bohatě vyzdobená nejrůznějšími výtvary žáků, viseli zde také písmenka a čísla. Nejvíce mě zaujaly fotografie dětí s rodiči na stěně u dveří.

Navštívila jsem triádu sedmiletého chlapce XX. Schůzka probíhala v centrech (dvě lavice u sebe). Před samotnou triádou dostaly děti list k hodnocení své práce (*Příloha E*), kde kroužkovaly, co jim jde, co méně, a co vůbec příslušnou pastelkou, jako na semaforu zelená, oranžová, červená. Schůzka začala ve 12 hodin.

Jakmile přišla maminka s chlapcem, paní učitelka zadala chlapci úkol, že se má proměnit v průvodce a ukázat mamince třídu, co kde je, co se mu ve třídě líbí, kde jsou jeho výrobky a výkresy a další zajímavosti. Maminka se chlapce vyptávala na nejrůznější věci ve třídě a také ji velmi zajaly fotografie.

Po provedení si všichni sedli ke stolu a paní učitelka se nejdříve zeptala chlapce, jak zvládl průvodcovství. Poté se ho zeptala, co by měla maminka ve třídě udělat, kdyby se proměnila v prvňáčka a přišla ráno do třídy. Paní učitelka chtěla ověřit, jak zná chlapec režim dne ve třídě. Chlapec řekl mamince, že když ráno přijde musí si sundat židličku, připravit věci na lavici podle obrázkového rozvrhu a splnit ranní úkol.

Ranní úkol je napsaný na tabuli a paní učitelka ukázala mamince, že i když je napsaný a děti ještě neumí všechna písmenka, proto, aby si úkol mohly přečíst, i tak jsou schopni ho splnit. Cílem je, aby si děti pomohly s přečtením a dokázali úkol vypracovat/ splnit.

Následovalo hodnocení na listu, který paní učitelka dala dětem, do vyplňování jim vůbec nezasahuje, je to čistě názor dětí na svou práci. Chlapec byl podle listu schopný říct, co mu nešlo, co naopak ano na základě toho, co jakou pastelkou zakroužkoval. Paní učitelka se vždy k danému učivu vyjádřila a nechala vyjádřit i maminku, jak to vidí z pohledu rodiče. Při probírání čtení přišlo upozornění na dvojí a tiché čtení, které není žádoucí.

Dále se schůzka dostala k chybám a k tomu, že chyba se dá opravit není ničím špatným, z chyby se učíme a poučíme. V matematice děti probírají porovnávání čísel a říkají tomu krokodýl. Proč zrovna krokodýl musel mamince vysvětlit sám chlapec. Donesl si plyšového krokodýla a ukázal mamince, že tam, kde je číslo větší (je tam více jídla pro krokodýla bude jeho tlama otevřená $5 > 2$, a naopak. Také mamince ukázal, co se stane, když jsou obě čísla stejná, na to si přinesl druhého krokodýla a dal je nad sebe tak, že každý krokodýl sleduje jedno z čísel. Poté ještě proběhlo vyjádření k výchovám, co chlapce nejvíce baví a co mu jde.

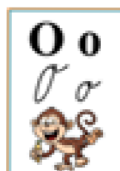
Na závěr schůzky dala paní učitelka chlapci a mamince papír s pastelkou držící pohár (*Příloha F*) První pastelka s pohárem je od paní učitelky, kdy paní učitelka řekla, za co by dala chlapci pohár za první čtvrtletí ve škole. Další pastelka je pro chlapce, který řekl, za co by si dal pohár sobě, musel se za něco pochválit, a za co by pochválil rodiče, jak se sním doma učí. Poslední pohár je pro rodiče, kde mají ze svého pohledu říct, za co by pochválili své dítě. Tento list si odnesou rodiče domů a společně s dítětem ho vyplní, pomůžou mu napsat, za co se chválí dítě (může to i nakreslit) a napíší, za co chválí dítě oni, poté, co list donesou paní učitelce, doplní svou pochvalu i ona. Na listu je ještě jedna pastelka navíc, která je určena pro připomínky a návrhy od rodičů.

Paní učitelka záměrně nepíše svou pochvalu předtím, než ji napíší rodiče, aby je neovlivňovala a rodiče se nestyděli něco na papír napsat na základě toho, že paní učitelka má hezké úhledné písmo a oni třeba neumí tak hezky psát.

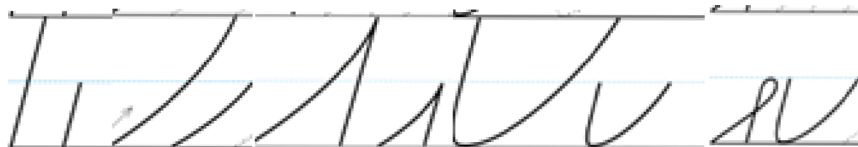
Na závěr schůzky byl ještě prostor pro dotazy a nejrůznější připomínky, paní učitelka také mamince nabídla pomoc a ujistila ji, že pokud by chlapec potřeboval jakoukoli pomoc, i odbornou, je ji nápomocna. Chlapec má totiž problém s výslovností hlásky Ř a paní učitelka uvažuje o logopedické nápravě. Schůzka trvala přesně 40 minut.

CO JSEM DOKÁZAL

má ma
 pu sa
 lu pa
 po le
 lá me

1	3	0	5	4	2	5	4
1							

3		0
2		5

$2 + 3 = 5$ $2 + 3 =$ $5 - 1 =$

MALÁ EMA   A _____

1+ _____

1	1	1	1	1
---	---	---	---	---

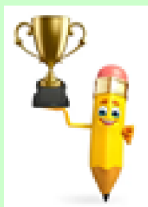
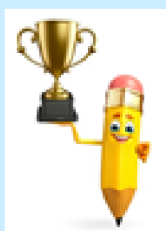
5	1	4	2
---	---	---	---

2	0	3

Příloha F – Hodnocení pro učitele, dítě a rodiče

Seznam grafů a tabulek

Graf 1 - Preferovaný typ třídních schůzek.....	39
Graf 2 - Jistota při komunikaci s rodiči.....	40
Graf 3 - Účast rodičů na třídních schůzkách.....	41
Graf 4 - Předávání informací rodičům.....	42
Graf 5 - Přítomnost dětí na třídních schůzkách.....	43
Graf 6 - Tvorba dotazníků pro rodiče.....	44
Graf 7 - Místo konání třídních schůzek.....	45
Graf 8 - Formálnost třídních schůzek.....	46
Graf 9 - Prezentace práce dětí rodičům.....	47
Graf 10 - Uspořádání lavic při třídních schůzkách.....	48
Graf 11 - Absolvování kurzu zaměřeného na komunikaci.....	49
Graf 12 - Snaha udělat třídní schůzky zajímavější.....	50
Graf 13 - Doba trvání třídní schůzky.....	51
Tabulka 1 - Základní informace z dotazníku.....	37
Tabulka 2 - Délka pedagogické praxe respondentů.....	38
Tabulka 3 – Data k první hypotéze.....	53
Tabulka 4 – Data k druhé hypotéze.....	55
Tabulka 5 - Data k třetí hypotéze.....	57